

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Ob javni razpravi o delitvi dohodka podjetja

Osebnni dohodki po delu

Aprila letos je Zvezni izvršni svet izdal navodilo o izvajanju načel in splošnih meril za delitev čistega dohodka in osebnih dohodkov gospodarskih organizacij, ki je bilo priobčeno v Uradnem listu FLRJ, št. 16/62. S tem predpisom, regulatornega značaja, je naša zakonodaja s področja delitve dohodka dobila pravnoekonomski instrument, ki je bistveno posegel na področje delitve dohodka in vsebino tovrstnih samoupravnih aktov gospodarskih organizacij ter določil smernice naše ekonomske politike glede izvajanja načel in splošnih meril za delitev čistega dohodka. Potreba, ki je izhajala iz dejanskega stanja na tem področju, je narekovala omenjenemu organu, da avtoritativno predpiše instrumente, ki naj bi odpravili iz pravilnikov gospodarskih organizacij deklaracije vseh vrst in oblik ter le-te nadomesti z merili delitve, katera naj zagotove gospodarsko upravičeno delitev čistega dohodka in na področju osebnih dohodkov realizacijo načela delitve po delu.

Ko je delavski svet podjetja razpravljal o vsebini navodila, je takoj imenoval komisijo, katera naj bi pripravila predloge za usklajevanje naših internih predpisov s tega področja s smernicami navodila. Imenovana komisija je takoj pristopila k delu, pri čemer je bila vezana tudi na predpisani rok in pripravila predloge, ki naj bi omogočili usklajevanje naših pravilnikov s sprejetimi družbenimi načeli. Clani kolektiva podjetja zdaj že razpravljajo o vsebini predlogov, pri čemer pričakujejo organi upravljanja in uprava podjetja koristne pobude ter predloge za izboljšanje sedanjih tovrstnih normativov podjetja. Ne glede na splošno razpravo, ki že teče, je namen tega članka osvetliti nekaj mnenj, ki jih je slišati v kolektivu in ki že dobivajo svojo določeno fiziognomijo. Prav tako je potrebno pojasniti nekatere predloge komisije, da bi se bralci pri razglabljanju v razpravi lažje orientirali in oblikovali lastno mnenje o spremembah, ki jih moramo izvesti.

NAS SISTEM MORAMO IZPOPOLNITI

Prilaganje sistemov delitve čistega dohodka in osebnih dohodkov instrumentov, ki jih predpisuje navodilo, se nanaša na naš zdaj veljavni pravilnik o delitvi čistega dohodka podjetja in sistem delitve osebnih dohodkov. Sprejeta družbena načela narekujejo korenite spremembe v teh predpisih in ne dopuščajo nikakršnih odstopanj, ki po svoji vsebini ne bi v celoti ustrezala začetni poti ekonomske politike na tem področju.

Z decentralizacijo samoupravnih aktov v podjetju ob koncu preteklega leta, so kolektivni organizacijskih enot dobili pravico sami oblikovati delitev čistega dohodka, ki jim ostane po zadostitvi družbenim obveznostim in kritju potreb celotnega podjetja. Vsebinska teh pravilnikov se je nanašala v glavnem na določitev razmerja delitvene mase čistega dohodka na osebne dohodeke in sklade organizacijske enote. Dokumentacija, ki naj bi služila kot osnova za določitev razmerja, je bila v večini primerov precej šibka in je temeljila na skromnih analizah lastnih potreb po skladih, do čim je bila določitev mase osebnih dohodkov postavljena v prvi plan in temu posvečena glavna skrb. Čeprav je bil postopek v skladu z določili zakona o sredstvih gospodarskih organizacij, pa je bila ekonomsko politična plat teh pravilnikov z ozirom na prej povedano precej »v sencji«. Tudi pravilnik podjetja je bila verna podoba dejanskega stanja po organizacijskih enotah, tako da so iz razmerja delitvene mase čistega dohodka rezultirali minimalni skladi. V opravičilo vsemu bi lahko ugotovili le, da so takratne rešitve, vnešene v pravilnik o delitvi čistega dohodka, predstavljale prve začetke uvajanja novega sistema v gospodarjenje, ki pa so le dale tudi prve izkušnje.

IZRACUN PO FAKTORJU »K«

Vsebinska navodila je prav na tem področju bistveno vplivala na obstoječi delitveni sistem, pri čemer

pise za delitev čistega dohodka čim bolj prilagodimo smernicam navodila, ker le tako lahko računamo na ugodnejšo perspektivo.

NASE TEZE

Osebnni dohodek slehernega člana kolektiva je pač tista »življenjska točka«, ki je najbolj občutljivejša. Skorajda se je ni treba dotakniti, pa že zaboli. Zato tudi povzročča med ljudmi kopico najrazličnejših razprav, razglabljanj, mnenj in nasprotujočih si trditvev in stališč. Pri prilaganju predpisov za delitev osebnih dohodkov navodilu je komisija predlagala kolektivom podjetja v razpravo vrsto tez s tega področja, od katerih bi poudarili predvsem naslednje:

— odnosj v razponih naj bi ostali nespremenjeni, prav tako tudi ocene vrednosti delovnih mest,

— sprememba višine osebnih dohodkov naj se izrazi v spremembi vrednosti točke, ker naj izhaja iz ugotovljenih rezultatov, ne pa določenih predvidevanj in ocene situacij vnaprej,

— vrednost točke naj bo odvisna od uspeha organizacijske enote.

Ostalih tez in utemeljitev zanje ne bi navajali, saj so že predmet javne razprave. Velja pa v obrambo tez omeniti, da so obstoječi odnosi in razponi rezultat ocenitve, ki so jo izvršile organizacijske enote same, pri čemer je imela vsaka organizacijska enota popolnoma proste roke. Delovna mesta so se ovrednotila in razmerja med njimi določila z uporabo objektivnih meril kot npr.: poklicno in strokovno znanje, ki ga delo zahteva, zahtevnost in težavnost dela, odgovornost, pogoji dela na posameznem delovnem mestu itd. V zvezi s tem se moramo zavedati, da izpopolnitev predpisov za delitev osebnih dohodkov ne sme pomeniti novega »določanja« osebnih dohodkov ali prilaganja obročinskih postavk predvidenim sredstvom za osebne dohodek. Tako ravnanje je v ostrem nasprotju z načeli navodila in predstavlja obnavljanje stare prakse spreminjanja tarifnih pravilnikov z večanjem tarifnih postavk. V sedanjem primeru gre za dopolnjevanje, ki naj odpravi iz prakse in pravilnikov zla-

sti tiste posledice iz starih tarifnih pravilnikov, ki so v nasprotju z objektivnim vrednotenjem delovnih mest. Treba je odločno in dosledno uveljaviti pravilo, da vrednost delovnega mesta še ni hkrati tudi — osebni dohodek.

BOLJSI JE SLAB NORMATIV KOT NIKAKRŠEN

Osnovna zahteva, ki se postavlja v zvezi s prilagoditvijo pravilnikov za delitev osebnih dohodkov vsebini navodila je, da je treba vnesti v te predpise princip delitve po delu. Postaviti vsakega člana kolektiva v odvisnost od rezultatov njegovega dela, pomeni hkrati materialno stimulacijo za vsakogar, da bo vedel, da se bo za boljše rezultate dela tudi pri delitvi osebnih dohodkov bolje »odrezal«. Če s tega stališča analiziramo naše veljavne pravilnike, lahko ugotovimo, da praksa delitve osebnih dohodkov v marsičem ne ustreza postavljenemu načelu. Ocena vrednosti delovnega mesta, ki je številčno izražena v točkah, bi morala biti samo osnova, s katero bi posameznik na temelju svojih delovnih rezultatov participiral na masi osebnih dohodkov. Če pri tem rezultati dela nimajo odločujočega vpliva, potem pomeni število točk samo sodobnejši naziv za neponovljivo stari sistem »osnovnih plač«, tarifnih postavk itd. Delitev osebnih dohodkov po delu pomeni močno stimulacijo proizvajavcev, da dosegajo najboljše rezultate. Če pa te materialne stimulacije ni, potem tudi ne bomo nikoli dosegli kaj prida vrednih uspehov. Če član kolektiva dobi svoj »osebni dohodek« ne glede na uspehe pri delu, verjetno ne moremo računati z dvigom storilnosti dela.

Iznešene ugotovitve rezultirajo iz analiz na tem področju, ki so pokazale, da je boljši vsak normativ ali pa merilo, kot pa če ga sploh ni. Norma in akord sta res stari merili delovnega efekta, vendar pa, dokler ne najdemo boljših, ne kaže teh ukinjati. Delo v normi ob pravilno postavljenih normativih stimulira proizvajavca, če pa še to ukinemo, storimo krepak korak na-

zaj. Spomnimo se samo živalnega vzdušja v času, ko je bil še v veljavi sistem ocenjevanja. Ta sistem je z vsemi svojimi slabostmi vréd le predstavljal obliko stimulacije, zaradi česar tudi rezultati niso izostali. V današnji fazi lahko samo ugotovimo, da smo storili hudo napako, ko smo ga odpravili, namesto da bi subjektivna merila nadomeščali z objektivnimi ter na ta način zgradili sistem, ki bi po svoji kvalitativni stopnji predstavljal določeno obliko stimulacije in marsikaj doprinesel boljšim uspehom pri delu.

Bistvo storjene napake je prav v dejstvu, da smo sistem ocenjevanja zavrgli, nismo ga pa z ničemer nadomestili. Tako smo obstali glede politike delitve osebnih dohodkov tam, kjer smo pred leti bili. Brez pomena je zdaj iskati vzroke, zakaj smo storili korak nazaj namesto da bi ga naprej. Vendar človek ne more mimo ugotovitve, da smo v sedanji fazi razvoja proizvodnih odnosov ostali brez rezultatov, ki smo jih nekoč že dosegli, da za člane kolektiva, ki ne delajo po normi ali akordu ni v sedanjem sistemu delitve osebnih dohodkov prav nobene stimulacije ter s tem v zvezi interes za delo polagoma usiha. Dejstvo, da je treba tudi osnovno »plačo« zaslužiti z delom, se res premalo poudarja in sankcionira, kar se kaže včasih v padcu intenzitete in kvalitete dela. Po drugi strani pa je prav prej omenjeni sistem omogočal določene sankcije za površno, malomarno, ali še celo neopravljeno delo. S tem v zvezi bo potrebno premisliti o oblikah in formah izvajanja delitve po delu, pa čeprav na začetku ne bomo takoj poželi optimalnih rezultatov.

Ze nešteto krat smo v praksi poudarili, da je brez večje delovne storilnosti, brez večjega delovnega učinka nespametno in negospodarno zviševati osebne dohodeke, ker s tem povzročamo samo zviševanje cen. V takem primeru se tako imenovani nominalni osebni dohodki sicer povečajo, realni dohodki — za katere smo edino zainteresirani — pa prav nič. Dvig osebnih dohodkov lahko temelji samo na večji produktivnosti dela, vsaka druga osnova pomeni v končni fazi slabo gospodarjenje. Zavedati se moramo, da lahko namenimo za osebne dohodeke del sredstev čistega dohodka, katerega pa moramo ustvariti z delom. Z drugimi besedami povedano »se z odejlo pokrijemo lahko samo toliko, kolikor je dolga, pa prav nič več«. Prav načelo delitve po

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naše tekmovavke še nikoli niso zatajile. — Znova so postale državne prvakinje. Od leve proti desni: Ljuba, Minka, Francka, Dora, Ančka, Manjkajo Bernarda in Minka Sonnenwald.

Člani delavskega sveta gradbišča Ljubljana-okolica pred sektorsko pisarno v Goričanah

Disciplina na gradbišču

V tesnem prostoru sektorske pisarne na gradbišču v Goričanah so se 18. julija zbrali člani delavskega sveta gradbišča Zalog. Zunaj je divjala nevihta. Vtila se je ploha, toda navzoči tega niti opazili niso. Zaskrbljeno so sedeli v krogu ter obravnavali gospodarsko problematiko gradbišča.

Predsednik delavskega sveta Ivan Ribič je tolmačil vsebino druge točke dnevnega reda ter med drugim dejal: »Eden izmed pomembnih faktorjev, ki vplivajo na produktivnost dela, je tudi delovna disciplina. Dogaja se, da delavci delovna mesta enostavno zapuste, kar povzroča zastoj pri organizaciji dela. Storitnost dela pada in razumljivo s tem tudi zaslužki delavcev. S takim odnosom do skupnosti moramo prekiniti.«

Omejiti bo treba tudi fluktuacijo delovne sile, ki je po naših delovniških še vedno velika. Da bi se ugodilo njihovim zahtevam, se delavci poslužujejo vseh mogočih trikov. Tako je zadnjič prišel do šefa gradbišča tovariš N. M. z motivacijo, da mu je umrla žena. Jokal je in prosil, naj mu napravijo obračun ter izroče delovno knjižico. Razumljivo, da je zmagalo sočutje. S tovarišem N. M. so prekinili delovno razmerje, toda drugi dan je delal že pri sosednem podjetju. Tak delavec res ni vreden, da je član našega kolektiva, toda delovno mesto v organizacijskem procesu je ostalo prazno.

Nato so razpravljali o polletni bilanci ter obravnavali spremembe in dopolnitve pravilnika o delitvi čistega dohodka in pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Izvolili so posebno komisijo, ki bo osnutek ponovno proučila. Razpravljali so tudi o realizaciji letošnjega plana, ki po spremembah znaša 500 milijonov. Čeprav so večji objekti za investitorja »Celuloza« Medvode, kot so: kislinski stolpi, piratno skladišče, kislinške kadi itd., že pred-

ZAHVALA

Podpisana Ana Lasič, se zahvaljujem kolektivu podjetja »Gradis« za izkazano pomoč ob smrti mojega moža Staneta. Resnično sožalje in pomoč kolektiva sta mi bila v veliko podporo.

Ana Lasič

ne v uporabo, se dela nadaljujejo na belinici, sortaciji s pralnico celuloze, dalje pri kanalizaciji normalnih odplak, ureditvi industrijskih tirov itd.

Ob zaključku so razpravljali še o perečem stanovanjskem problemu in gradnji stavb na zalogo. Energičnost članov delavskega sveta in sama razprava sta pokazali, da se tudi na gradbišču Zalog ne ustrašijo nobenega še tako kritičnega problema.

CESTITKA VESTNIKU

Tovariš Boris Vadnjal, direktor podjetja PVG »Stavbar« iz Maribora nam je poslal tale dopis:

»Kot nekdanji večletni član vašega kolektiva, se obračam na gornji naslov, s prošnjo, da bi mi redno pošiljali po 1 izvod vašega časopisa.«

Ob tej priložnosti izražam uredništvu svoje skromne čestitke za res velik uspeh, ki ste ga dosegli pri izdajanju časopisa. Prepričan sem, da vsak član vašega kolektiva nestrno pričakuje novo številko svojega časopisa, ker iz njega vsakokrat na lep in preprost način vidi razvoj in uspehe svojega kolektiva. Želim vam mnogo uspehov še v nadaljnjem delu pri urejanju časopisa.

Za uslugo se vam že v naprej zahvaljujem ter vas lepo pozdravljam.

Pol ure med našimi delavci pod Peco

Delavci z maskami

Pot nas je vodila po asfaltirani cesti v Mežiško dolino. Povsod je vladal mir, le umazana Meža je hitro brzela po v skalo vdobljeni strugi. Prispeli smo v Mežico. Mogočni mejniki Peca, Uršlja gora, Olševa jo s svojimi vrhovi varujejo pred svetom. Lepa, a grčava je ta dežela — dežela dihurjev in samorastnikov. Tu prebivajo mežiški rudarji.

Premalo je bilo časa, da bi si ogledali ta lepi kosček zemlje. Naš

cilj je bil Zerjav, kjer skupina članov našega kolektiva pod vodstvom sektorskega vodje Toneta Zaletela pomaga mežiškim rudarjem pri rekonstrukciji njihovih objektov. Že od daleč smo zagledali tako imenovano »Dolino smrti«. Iz rova, ki ga je zgradilo naše podjetje, se je vil sivo moder dim, ki zamori vsako zeleno bilko. Zato so stene daleč naokoli popolnoma gole.

Kratka formalnost pri vratarju mežiškega rudnika in že smo se ustavili pred topilnico svinca. Topilnica in rafinerija svinca se nahajata v starih prostorih, ki jih je treba renovirati. Nad kotli, kjer se topi in čisti svinec, smo zagledali skupino naših delavcev. Okrog vratu so imeli obešene maske, kar je dokaj nenavadno za gradbene delavce. Delovodja tovariš Karel Ficko nam je pojasnil, da je večkrat, predvsem pa v slabem vremenu plin in dim tako gost, da delavci brez mask ne morejo delati. Najhuje je bilo, ko so kopali oz. čistili dimovodni kanal. Svinčni prah (poletina) je ležal na tleh tudi do 40 cm debeline. Bili so črni kot oglarji. »Težko je bilo, toda priznati moram, da imam skupino dobrih delavcev,« je zaključil razgovor tov. Ficko.

ZAHVALA

Ob nenadni in tragični smrti našega drugega sina in brata Save Orozovića, izražamo globoko hvaležnost kolektivu podjetja »Gradis« Koper za pomoč in pozornost, ki jo je pokazal ob pogrebu pokojnika ter se zahvaljujemo za številne izraze sožalja in vence, ki so bili položeni na grob. Pravtako se zahvaljujemo zdravnikom koprskih bolnišnice za njihov trud in pomoč, ki so jo izkazali ponesrečenemu. Posebno se zahvaljujemo tov. Canadi Josipu za ganljiv nagovor in tolažilne besede, s katerimi se je v imenu kolektiva poslovil od našega drugega sina in brata.

Družina Orozovič

Karel Buček, železokrivca, se je lansko leto udeležil tečaja za sindikalne funkcionarje, kar mu, kot sam pravi, pri sindikalnem delu zelo koristi.

Imajo tudi svoj obratni delavski svet, katerega predsednik je Julij Soklič. Obratni svet se sestaja redno vsakih 14 dni. Na sestankih razpravljajo o organizaciji dela, delitvi dohodka, največ pa o zaščiti pri delu, ki je za ta sektor ključni problem. V ostalem še delajo prizidek valjarne svinca ter na raznih delih komunalne ureditve. V kratkem bodo začeli z deli na podaljšanju toplarne, to bo 30 metrov dolga hala. Tako je v prijetnem razgovoru čas hitro minil.

Srečno mežiški rudarji! -e

STROJNIKI POZOR!

V kratkem bomo izvršili popis vseh zaposlenih strojnikov podjetja. Vsak bo prejel posebno popisno polo, katero naj vestno in točno izpolni.

Popisne pole naj izpolnijo tudi člani kolektiva, ki imajo veselje do strojne službe, nimajo pa še potrebne strokovne izobrazbe. Popis bomo izvršili zaradi nadaljnje organizacije strojne službe in perspektivnega izobraževanja strojnikov.

Vprašalno polo dobite v kadrovskih oddelkih edinic.

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesečno

■ Ljubljana — julija je obiskal naše podjetje predsednik centralnega odbora sindikata gradbenih delavcev Josip Krpan. Zanimal se je za proizvodnjo, za odnose z investitorji ter za sistem nagrajevanja. Na centrali podjetja je bil sklican krajši posvet, kjer so poleg predsednika v razgovoru sodelovali še: Lučič Boškovič, član centralnega odbora sindikatov, Vlado Svetek, predsednik Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev, direktor podjetja ing. Hugo Keržan, tehnični direktor ing. Jože Uršič, sekretar podjetja Milan Surk in šef kadrovske-socialne službe Lojze Cepuš.

■ Ljubljana — 24. 7. 1962 je sindikalna podružnica gradbenega vodstva Ljubljana sklicala sestanek izvršnega odbora, predsednike pododborov in tehnično osebje gradbenega vodstva Ljubljana. Seji sta prisostvovala tudi predsednik delavskega sveta Ivan Zorž in predsednik upravnega odbora Edo Kragelj. Na sestanku so razpravljali o spremembah pravilnika za delitve čistega in osebnega dohodka podjetja. Sklenili so, da bodo po vseh delovniških sklicali masovne sestanke, kjer bodo tehnični in člani izvršnega odbora tolmačili pravilnika.

Razpravljali so tudi o pripravah za športne igre gradbenih delavcev, ki bodo septembra v Novem mestu ter o pripravah za športni dan podjetja.

■ Jesenice — Zadnji čas je odšlo z gradbišča precej delavcev, med njimi tudi nekaj starih in zelo delavnih. Zato so sklenili, da bodo analizirali vzroke odhodov, pa predvsem da bodo v celoti uvedli akordno in nadurno delo. Na sindikalni seji so sklenili, da bodo sklicali vse predsednike posameznih komisij ter zahtevali posebno pisмено poročilo.

■ Celje — Na zadnji seji sindikalne podružnice so med drugim razpravljali tudi o odajanju uslug privatnikom. Sklenili so, da v bodoče s privatniki ne bodo več sklepali pogodb. V zvezi s fluktuacijo delovne sile, kooperacijo dela v gradbeništvu in odnosi med podjetji, so sklenili, da bodo sklicali sestanek vseh gradbenih podjetij v občini Celje. Na tem sestanku bodo obravnavali probleme, ki zanimajo vsa podjetja celjskega okraja. Pobudnik za ta sestanek je sindikalna podružnica. Nadalje so sklenili, da bodo organizirali predavanja o varnosti službi po vseh delovniških.

■ Ravne na Koroškem — 20. in 21. julija so bili na gradbenem vodstvu Ravne strokovni izpiti za tesarje. Od 25 prijavljenih kandidatov je opravilo strokovni izpit 16 kandidatov. Z odlično oceno je napravil tovariš Nikola Trojak iz gradbenega vodstva Maribor.

Osebnih dohodki po delu

(Nadaljevanje s 1. strani)

delu in element materialne stimulacije proizvajavcev pa predstavljata osnovo večjega delovnega učinka, večje zainteresiranosti za delo in v končni fazi večji poslovni uspeh kolektiva kot celote.

DODATKI NA STALNOST IN TERENSKI DODATKI

V zvezi z delitvijo osebnih dohodkov kaže omeniti še problematičnost osebnega dohodka na stalnost. Ta oblika osebnega dohodka, ki je v sedanji fazi proizvodnih odnosov, ko se uveljavlja delitve po delu, predmet kritike, dejansko predstavlja »medaljo«, ki ima dve plati. Trditve, da je ta oblika osebnega dohodka, katero lahko član kolektiva »prisedi« ali »pristoji« je resnična v toliko, ker osebni dohodek na stalnost, odnosno njegova višina ni v nobeni odvisnosti od delovne storilnosti, ampak izhaja samo iz delovne dobe, ki jo je nekdo prebil v podjetju. Vendar predstavlja ta trditev res samo eno plat medalje, ker vsi vemo, kakšen nenadomestljiv kapital za podjetje je

stalni kader, manjša fluktuacija najpotrebnejših kadrov s tem v zvezi itd. Iz tega razloga, ki je v tem konkretnem primeru princip storilnosti in delitve po delu dejansko potisnil v ozadje, je komisija v razpravnem materialu predlagala kolektivno, da se stalnost za drži in upajmo, da bo pri tem tudi ostalo!

Glede na zvišanje življenjskih stroškov, kar je statistično ugotovljeno, se trenutno pojavlja tudi vprašanje zvišanja terenskih dodatkov. Namen tega dodatka je, da proizvajavec z njim krije stroške življenja na terenu. Če sedaj ti stroški naraščajo, bi morali po logiki sorazmerno naraščati tudi terenski dodatki. Nevzdržna je trditev, da so stroški življenja danes na terenu isti kot leta 1960, od kadar datira veljavna višina terenskega dodatka. Glede na to je istočasno z reševanjem problematike drugih pravilnikov umestno razčistiti tudi vprašanje višine terenskih dodatkov ekonomskih cen v naših menzah in naseljih ter drugih dejavov v naravi, ki naj bi iz našega sistema delitve osebnih dohodkov izginile. Vsega obsojanja vredna pa

je tendenca, ki se je pojavila v tem smislu, da se osebni proračun članov kolektiva dvigne s pomočjo višjih terenskih dodatkov, pri čemer pa osebni dohodki ostanejo neizpremenjeni. Tovrstna »tarifna miselnost« ne samo, da ne spada med pojme, ki govore o delitvi po delu, marveč pomeni popačenje namena in smisla terenskega dodatka, izmalčenje načela delitve po delu in v končni fazi goljufanje družbene skupnosti, ki nam je dala sredstva za naše poslovanje, s katerimi si ustvarjamo materialno osnovo za življenje.

V dosedanjih izvajanjih je naštetih nekaj misli glede na tekočo razpravo o aktualni problematiki delitve dohodka v podjetju z namenom, da se kolektiv vsestransko informira o vsebini in namenu smernic in splošnih meril, katere navodilo vsebuje. Prav gotovo bo problematika obdelana in oblikovana v splošno zadovoljstvo tako kolektiva kot družbene skupnosti, če bomo v razpravi dejansko vsi sodelovali in vsak po svojih močeh doprinesli k skupnemu rezultatu.

Milan Surk

Torej podvoz vas zanima, je dejal tehnični ljubljanskega gradbenega vodstva tovariš Lipovec, ko sem ga obiskal v sredo 25. julija dopoldne. Res, tudi datum moram zapisati, ker se razmere pač spreminjajo in se zdaj položaj najbrž že čisto drugačen.

Naše podjetje gradi le podvoz na Celovski cesti, to je od pivovarne Union do križišča Gosposvetske ceste z Vošnjakovo in Zupančičevo ulico v skupni dolžini okrog 450 m. Dela obsegajo izkop, zgraditev spodnjega in zgornjega ustroja ceste brez asfaltiranja, preložitve vseh kanalov, električnih telefonskih, vodovodnih in plinskih napeljav. Prevzeli pa smo tudi vsa betonska dela na obeh mostovih tako na Celovski kot na Titovi cesti, medtem ko sta opornika zanj zgradili podjetji Elektrosond iz Zagreba ter železniško gradbeno podjetje.

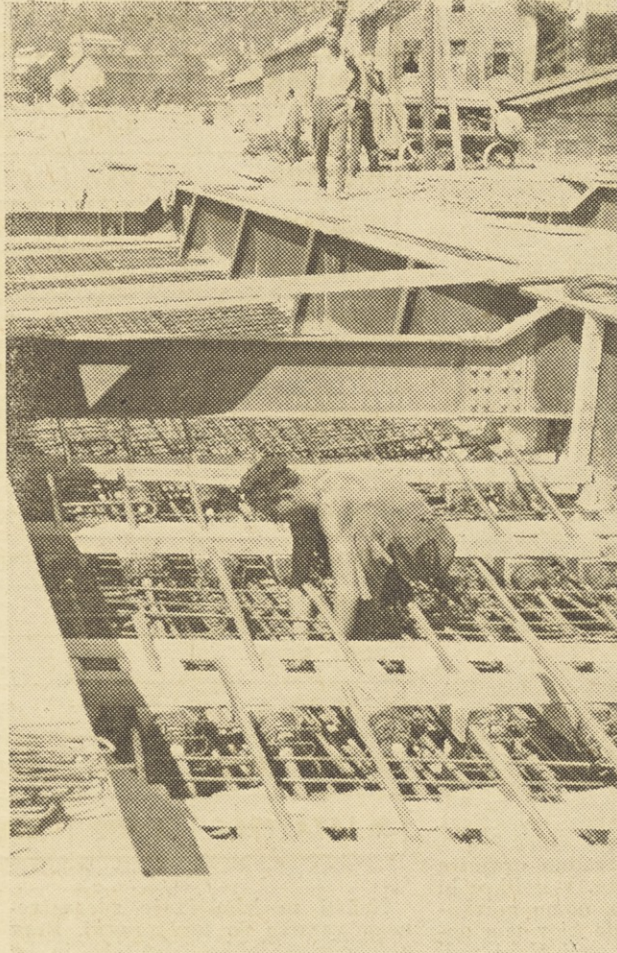
Poleg tega pa gradimo v Ljubljani še zbirni kanal, ki eče od Šiške do Ljubljane v Mostah. Predračunska vrednost teh del pri zbirnem kanalu znaša okrog 320 milijonov dinarjev, medtem ko znaša vrednost del neposredno na podvozu, kolikor smo jih mi prevzeli, le okrog 170 milijonov dinarjev. To je pravzaprav malo, če pomislimo, koliko mehanizacije je zaposlene pri teh delih in če pomislimo na to, da je rok sorazmerno precej dolg — od začetka aprila, ko smo začeli z deli pri podvozu, do srede oktobra, ko poteče rok za naša dela. Vendar so dela organizacijsko silno zamotana in zato nastopa včasih tudi stiska s časom.

GREZNICA NI DELOVALA

»Casa bi bilo na pretek, če bi bilo tole na primer kje na avtomobilski cesti proti Zagrebu,« je dejal stavbovodja tov. Marijan Primožič. »Ce si tam kaj začel, si vedel, da boš tudi napravil. Tu pa so stvari čisto drugačne.« Začel je naštevati probleme, da si jih nisem utegnili sproti zapisati.

Na primer kanalizacija. Staro kanalizacijo je bilo treba podpreti, ker bo tekla cesta pač veliko globlje kot prej. Zgradili so novo kanalizacijo ter jo priključili na zbiralni kanal. Ker pa ta kanal še ni dograjen do Ljubljane, so ga tu zaprli, projektant pa je projektiral veliko greznico ob pivovarni ter mislil, da bo požirala vse, kar bo prišlo po stari kanalizaciji Celovške ceste. To pa se ni zgodilo. Voda je naraščala in udarila iz jaškov nove kanalizacije. Tako je poplavila gradbišče na Celovski cesti. Drugače ni šlo kot, da so na Likozarjevi cesti montirali na zbiralni kanal črpalke, ki prečrpavajo odplako iz kolektorja v kanal na Parmovi ulici, ki je precej višji od zbiralnega kanala. Od tam pa teče odplaka po drugih kanalih v Ljubljano. Ker pa greznica ni delovala, niso smeli priključiti na novo kanalizacijo kanalov iz Tivolija in kopalnišča Ilirije, kar so storili šele zdaj, ko delujejo črpalke na Likozarjevi ulici.

Ves ta čas pa seveda nismo smeli podreti starih kanalov. Preglavice cel kup! Kako se lahko delo razvija v takih razmerah, si lahko mislite. Presekali so dva kabla in je bi-

Železokravec na mostu čez Titovo cesto

Stavbovodja Marijan Primožič in delovodja Arčon

Velike preglavice na majhnem prostoru

ZA ROK NI NEVARNOSTI

Tovariš Lipovec meni, da ni nevarnosti za rok, kolikor je to odvisno od Gradisa. Na Celovski cesti se odvijajo dela, kot je dejal, v glavnem po planu. Nekaj je zamudila »Metalna« z mostno konstrukcijo, vendar so pri montaži pohiteli tako, da je zamude že nekaj manj. Na Titovi cesti so nameravali tisti večer zabetonirati eno mostno polje, druge tri pa še do konca tedna, vendar projektant ni prevzel armature tako, da so betonirali šele naslednji dan. Delovodja je pripovedoval, da je armaturi projektirana precej »na grobo«, da so morali posameznosti sami reševati, kakor so vedeli in znali.

»No, zaradi nas bo železnica vseeno lahko stekla sredi septembra po novih tirih proti Gorenjski, Kamniku in proti Postojni,« je dejal tov. Lipovec.

lo precej za pol milijona dinarjev škode. Plačal jo bo sicer DOZ, škoda je pa le. Pa bager se jim je prevrnil in še rimsko grobišče je tam, kjer teče nova trasa Celovške ceste. Poklicati so morali arheologe iz muzeja, ki so odkonali štiri grobove. Ob vsakem so se zamudili po tri dni. Delo pa stoji, zlasti stojijo stroji. Zamislite si stavbovodjo in delovodje, ki morajo čakati z delom, medtem ko muzalci pobirajo koščico za koščico in obrnejo vsak kamenček.

ULNJAK

»Halo, halo, ali je tam Marmor? Naš sofer se je vrnil, ker mu niste dali robnikov. Kako? Pripravljene so? Tisti so od Primorja, mi pa smo pa Gradis. Nujno jih potrebujemo. Ze pred štirinajstimi dnevi smo jih poslali, pa je sofer rekel, da so še čisto nedolžni taki, kakršne je pri-

peljal. Jih bodo do dveh pripravili najmanj šest? Dogovorjeno!«

Tako je bilo tisto dopoldne živo v stavbovodjevi pisarni. Zadeva s temi robniki je urejena. Toda že zvonil telefon: »Koliko ljudi bo pri kosilu?« »Kaj je z vami!« — »Skoči po skladiščnika!«

Skladiščnik pojasni: »18.« Toda zakaj gnjavi, ko pa sem že ob devetih poslal bloke. Kolikor blokov — toliko kosil.«

Zdaj gre za druge robnike. Tov. Primožič telefonira podjetju Slovenija ceste: »Ali ste že dobili naročilnico za robnike od Gradisa? Se ne? Precej bom uredil, da jo boste dobili. Kaj, so že pripravljene? Oh, potlej vas moram povabiti na dvojno kavico.« Kaže, da je bil na drugem koncu žice ženski glasek. »Brez naročilnice ne daste ničesar?«

Kje je naročilnica? Po telefonadi ugotove, da je pripravljena na mi-

zi v centrali. Potlej se tov. Primožič še domisli, kdo bo robnike nakfadal. Pri Slovenija ceste nimajo ljudi, ugotove, torej jih je treba poslati s kamionom.

Prikaže se poštar: »Kabel so ukradli. Kak dober meter je odsekanege.«

»Kar k Odpadu pojdite pogledat. Prav gotovo je že tam.«

Potlej prideta geometra: »Kaj nas zafrkavajo, saj sva vse zakoličila. Vse višine imate, le tistih ne, kjer teren še ni pripravljen.« Pa smo šli gledat. Res so zakoličili. Le žebeljev je toliko, da se sam vrag ne bi poznal. »Taki so,« je potožil tov. Primožič. »Svoje sicer opravi, delovodji pa ne pove, kje ima višine in kateri žebelj ja za katero.«

Tisti večer niso betonirali na mostu čez Titovo cesto.

Delovodja Trampuš se je dušal, da bo ušel, če bodo zvečer res vgrajevali beton z vodocementnim faktorjem 0,38. »S takim betonom že ne bom delal. V betonarni so gledali samo na marko, da bodo dosegli marko 600. Kako bomo vgrajevali, ni nihče mislil.« Prav takrat se prikažeta dva iz betonarne. »Kakšen beton ste spekli? Z 0,38 ne bom delal.«

»Saj je 0,40.«

»Kar pogledjte, kako gosta je armatura in koliko kablov. Kdo bo vibriral, saj še z iglo ne prideš zraven. Potlej boš pa napenjal. Vraga boš napenjal, ker nihče ne more reči, da kabli ne bodo poškodovani.«

Pa luknje bodo nastale. Pa z iveritom smo podložili spodnjo plat

mostu, da bi bil gladek... Morali bi imeti tak vibrator, ki bi zvibriral spodnjo opaž. Potlej bi imeli gladko površino. Sploh pa...

Prvo »stezo« so zabetonirali naslednji večer. Za tako uro so se odločili, ker dosejajo dnevne temperature tudi čez 30° C in še promet je ponoči manjši. Tako naši kamioni, ki so vozili beton iz centralne betonarne niso ovirala prometa in, kar je za nas še važnejše, drugi niso ovirali naših kamionov. Torej so vozili beton 5 kilometrov daleč. Pa je kljub temu šlo brez težav.

»Celotni kolektiv si zares prizadeva, da bi to nalogo kvalitetno in pravočasno opravil,« nam je dejal tovariš Lipovec. Trudijo se vse od stavbovodje Marijana Primožiča do delovodje Arčona, Trampuša in Naranđe ter vsega kolektiva. Dela so večinoma normirana in akordirana, kar me je malce začudilo, ko pa smo v predzadnjem Vestniku brali, da imajo v Ljubljani manj kot 10 odstotkov del normiranih oziroma akordiranih. »To je bila napaka,« je pojasnjeval tov. Lipovec. »Dejmalno večjo so premaknili za eno mesto nazaj. Kar pogledjte: junija smo izplačali 3.544.292 dinarjev akordnih presežkov, kar znese okrog 11 odstotkov vseh osebnih dohodkov. Skupina, ki dela v tunnelskem delu zbiralnega kanala pa presega normo tudi do 40 odstotkov...«

Res je treba ta kolektiv pohvaliti, kot je dejal tovariš Lipovec, saj ne gleda nikdar na uro, če je treba potegniti.

—e

Štipendisti govorijo

Srbski pregovor pravi, da »na mladih svet ostane«. Naj bo kakor koli — če kaj damo na pregovore ali ne — vsekakor si danes vsak kolektiv, ki vodi načrtno kadrovsko politiko, želi mladih in sposobnih ljudi, ki bodo o pravem času nadomestili starejše tovariše. Naše podjetje lahko brez sramu pove, da kar dobro skrbi za mladi kadrovski naraščaj, saj štipendiramo nič manj kot 59 ljudi; trenutno pa je v kolektivu »Gradisa« s štipendisti vred kar 115 praktikantov. Vsekakor lepa številka. Tri od naših štipendistov smo za za nekaj minut »vzeli na muho«...

Pavel Vodopivec je doma blizu Vipave, absolviral pa je fakulteto za arhitekturo v Ljubljani. Sprva ga je štipendiral goriški okraj, potem pa je prišel v službo h Gradisu.

»Lani sem se odločil,« je pripovedoval. »Bil sem nekje na pol poti. Ustvaril sem si družino, imam že dva otoka. Odločil sem se, da diplomiram. Upam, da bom letos jeseni imel diplomu v rokah.«

»Kako pa živite s 25.000 dinarji štipendije?«

»O, še kar gre. Nekaj zasluži žena, pa je.«

Načeli smo pogovor o študentih v inozemstvu in primerjali njihovo življenje z razmerami pri nas. Tovariš Pavle je pripovedoval o bratrancu, ki je študiral arhitekturo v Italiji.

»Kolikor mi je znano, je tam študijski režim vse bolj splošen. Vendar pa so pogoji za življenje zunaj zelo trdi. Tam mora vsak sam študirati, ni štipendij. Nekateri poklicni pa sploh nimajo perspektive. Poznam zdravnike, ki leta in leta delajo v bolnišnicah brezplačno.«

»In kaj si najbolj želite?«

»Stanovanje,« je bil kratek odgovor. »Živim v eni sobi in lahko mi verjamete, da je težko študirati ob dveh otrokih.«

Franc Zdravec je doma blizu Ljutomeru. Ko je končal osnovno šolo, se je šel učiti za vajenca. Potem je šel k vojakom in spet k »Gradisu« za zidarja.

»Lani pa sem se ožupačil,« je pripovedoval. »V dveh mesecih sem naredil večerno gimnazijo oziroma sedmi in osmi razred osemletke. Nato sem se vpisal na srednjo tehnično šolo v gradbeni oddelek.«

»In kako je šlo?«

Smehljaj se je. »Precej trda je bila. Naredil sem kar dva letnika v enem letu. Z dobrim uspehom. Najbolj me je mučila matematika, fizika in nekateri predmeti, iz katerih imam premalo osnove.«

»Torej ni šlo lahko?« sem vprašal.

»To pa res ne. Vsak dan sem imel po 6 do 8 ur pouka, potem pa vaje in učenje. Nikoli nisem zaspal pred polnočjo, včasih sem se gulil do ene ponoči.«

»In letos?«

Spet se je nasmehnil. »Zdaj bom šel v tretji letnik. Nam že grozijo, kako bo težko. Toda jaz pravim: če sem naredil dva letnika v letu dni, bom letos zmogel tudi tretji letnik.«

Povedal je še, da ima 10.000 štipendije. Spi pa v samskem domu v Bavdkovi ulici, vendar mu ponoči plača Gradbeno vodstvo Ljubljana.

»Kako pa zlezete s svojo štipendijo?«

»Skromen moraš biti,« se je spet smejal. »Kosim v Ljudski kuhinji za 110 din. za večerjo pa je dober kar kos kruha z margarino.«

Tudi Niko Reja je že absolviral arhitekturo. Do lani je živel kar tako, malo na ramenih staršev, malo pa si je pomagal z muziko.

»Igral sem klarinet-saksofon v nekaterih študentskih ansamblih in pri Svobodi v Šiški,« je pojasnjeval.

»Zakaj pa se ne preživljate še naprej z glasbo?«

»Ja, veste, zahteva vse preveč časa. Lani sem dobil štipendijo pri Gradisu in upam, da bom spomladi diplomiral.«

Povedal mi je še, da ga po diplomi čakajo še prijetne urice pri vojakih, potem pa bo prikorakal nazaj k Gradisu. Ostal bo v našem kolektivu, ker mu je tu kar všeč in ker vidi, da bo imel tu še dovolj možnosti razvoja.

»In osebne želje. Pa razni načrti za prihodnost?«

»Posebnih načrtov ne delam. Tako kot moj prijatelj Pavle bom verjetno diplomiral pri profesorju Kuretu. Iz modularne koordinacije. V tej panogi vidim pač perspektivo. Po odsluženem vojaškem roku pa bi šel rad na prakso v Koper. Morje me mika, vrh tega pa imam tam precej prijateljev in znancev.«

en.

Razpis natečaja

Po sklepu upravnega odbora centra za izobraževanje razpisujemo naslednje štipendije:

- 5 štipendij za študij na gradbeni fakulteti
- 1 štipendijo za študij na ekonomski fakulteti
- 1 štipendijo za študij na višji komercialni šoli v Mariboru
- 1 štipendijo za študij na višji šoli za socialne delavce
- 1 štipendijo na višji kadrovski šoli v Kranju
- 6 štipendij za študij na gradbeni srednji šoli
- 3 štipendije na ekonomski srednji šoli
- 5 štipendij na gradbeni mojstrski šoli v Ljubljani (delov.)

Pri razpisu štipendij imajo prednost člani kolektiva oziroma njihovi svojci.

Prošnji za odobritev štipendij je predložiti:

- 1. lastnoročno napisano prošnjo,
- 2. zadnje šolsko spričevalo (prepis),
- 3. priporočilo edince oziroma potrdilo o dosedanjem delu kandidata.

Višina štipendij je določena s pravilnikom o štipendijah. Prošnje je vlagati na kadrovsko-socialno službo centrale podjetja v Ljubljani, kjer prejmete tudi ostala navodila.

Naše zdravje

NESREČE PRI DELU:

V prvi polovici l. 1962 pri 4659 zaposlenih je bilo 295 nesreč — ponesrečeni so bili bolni 4243 dni. V istem času l. 1961 pri 5102 zaposlenih je bilo 308 nesreč — ponesrečeni so bili bolni 4133 dni.

NESREČE NA POTI:

V prvi polovici l. 1962 — 20 ponesrečenih, v istem času l. 1961 26 ponesrečenih.

BOLEZENSKI DOPUSTI:

V prvi polovici l. 1962 je iskalo zdravniško pomoč 3217 zaposlenih in bilo bolnih 36.852 dni, v istem času l. 1961 je iskalo zdravniško pomoč 2560 zaposlenih in bilo bolnih 32508 dni.

Pregled nesreč in boleznih po edinicah za prvo polovico l. 1962 (glej tabelo.)

Ce pogledamo poročila in podatke o gibanju nesreč in obolenj, ki so zgoraj objavljeni, in jih primerjamo s podatki prejšnjih let, jasno vidimo, da boleznih naraščajo, saj smo pri manjšem številu zaposlenih in manjšemu številu bolnikov v prvi polovici l. 1962 imeli kar 4344 bolniških dni več kot lani ob tem času.

Cepprav je naša HTV služba že uspela precej znižati obratne poškode, jih je vseeno še vedno preveč. Se posebej nas skrbi, da se skozi vse letošnje mesece vleče visoko število obolenj prebavil in dihal. Prav tako najdemo vrsto drugih obolenj, ki jih lahko spravljamo v zvezo z delom oz. z neurejenim okoljem. Skrbi nas tudi razmeroma dolgotrajen dopust pri preprostejših obolenjih, saj je trajal povprečno kar 11 dni.

Pri nesrečah je znašal povprečni bolezenski dopust 14 dni, kar pomeni, da se je število nesreč sicer zmanjšalo, ni se pa tudi njihova teža.

Zato je nujno, da zdravstveno varstvo članov našega kolektiva izboljšamo. Prav tako pa je tudi potrebno, da se ob okrepljenih HTV ukrepih izboljša tudi prva pomoč.

NAS NACRT ZA IZBOLJSANJE VARTVA:

Ko smo iskali, kako imajo drugod urejeno to službo, smo ugotovili, da ni za nas nič neznanega, kar bi mogli kopirati. Ker imamo edince raztresene po vsej Sloveniji, stroga centralizirana zdravstvena služba ne bi bila učinkovita in hitra. Jasno je, da morajo biti načela tako zdravstvena kot HTV službe enotna in usmerjena iz centrale. Krajevnim razmeram primerno pa je treba poiskati za vsako ednico najbolj ustrezno obliko zdravstvenega in tehničnega varstva. Poleg tega je treba urediti tudi vprašanje pregledov ob sprejemanju na delo, raznih obveznih zdravstvenih pregledov, predvsem vajencev in mlajših delavcev. Marsikje bo potrebno podrobneje

proučiti zdravju škodljiva ali neprimerno organizirana delovna mesta ter delovno okolje. Poleg tega pa so člani kolektiva pokazali živo zanimanje za najrazličnejša vprašanja iz zdravstveno-vzgojnega področja.

Rešitev vseh teh vprašanja je naslednja:

Vsaka edinica je v območju nekega zdravstvenega doma. Naši delavci in uslužbenci so že doslej hodili k raznim zdravnikom v teh zdravstvenih domovih. Z' o bi karšnakoli prizadevanja za izboljšanje zdravstvenega varstva pri takem načinu nudenja zdravstvenih uslug bila obsojena že vnaprej na neuspeh. Po obisku smo se odločili, pa tudi že začeli zagovarjati, da bi sklenili pogodbe z zdravstvenim domom.

Uprava zdravstvenega doma, na čigar območju je edinica Gradisa, določi enega izmed svojih zdravnikov, ki bo svetovavec naši edinici. Vodstvo edinice in izbrani zdravnik se sporazumeta za redni ordinacijski čas (pol ure do 1 ure — odvisno od števila članov kolektiva), ko bi prihajali člani kolektiva k njemu, medtem ko redno ordinira v zdravstvenem domu. V kolikor bi bi bilo to izvedljivo, bomo poizkušali doseči tudi to, da bi v tem določenem času imeli nači člani tudi prednost. Zato bo najprimerneje, da bi bila ta za Gradis določena ura bodisi ob začetku, bodisi ob koncu rednega ordinacijskega časa.

Nastalo je vprašanje, kaj pa s svobodno izbiro zdravnika? Vsi naši člani bodo še vedno imeli možnost, da gredo h kateremu koli zdravniku. Vseeno pa bo lahko vodstvo edinice zaprosilo svojega zdravnika-svetovavca, da se pri tem drugem zdravniku pozanima o stanju Gradisovih članov. Taki pogovori oziroma intervencije a bodo mnogokrat potrebne zaradi izboljšanja skrbi za posamezne bolne člane kolektiva v zvezi z njihovim nadaljnjim zdravljenjem, prehrano, dopusti, klimatskim zdravljenjem in podobno.

Pričakujemo, da bo zdravnik-svetovavec že v svoji ordinaciji spoznal in tudi našel ključ za rešitev cele vrste zdravstvenih in socialnih problemov, ki tarejo člane edinice. Vendar je v interesu tako vodstva edinice kot HTV službe, da zdravnik-svetovavec redno prihaja na gradbišča in v naselja. Tam lahko po svojih številnih izkušnjah izdatno pomaga organom HTV in vodstvu pri izboljšavi zaščitnih ukrepov, zdravstveno vzgojnem delu in izboljševanju vseh oblik skrbi za človeka. Marsikatero uro čakanja v ambulanti pa bomo lahko skrajšali, če bo znal od vodstva do edinice pooblaščen zastopnik kolektiva ob tem obisku usmerjati k zdravniku vse tiste člane, ki potrebujejo nasvet, ki zaradi dolgotrajnosti svoje bolezni morajo dolgo časa jemati določena zdravila in podobno. Prav tako predlagamo, da bi zdravnik-svetovavec opravljal tudi prve preglede in hkrati tudi videl pogoje, v katerih bo novi delavec delal.

EDINICA	POVPREČNO ZAPOSLENIH	OPRAVLJENI DELOVNI DNEVI	NESREČE PRI DELU			BOLEZNI			NESREČE + BOLEZNI	
			ŠTEVILO NESREČ	DNI BOLOVANJA	%	ŠTEVILO BOLNIH	DNI BOLOVANJA	%	DNI BOLOVANJA	%
LJUBLJANA	818	103 373	63	718	0,69	675	7 457	7,21	8 175	8,90
CELJE	420	48 604	23	330	0,68	438	4 379	9,01	4 709	9,69
MARIBOR	1 057	125 645	60	705	0,56	566	8 131	6,47	8 836	7,03
LJUBLJANA OKOL.	276	32 156	23	445	1,38	202	2 051	6,38	2 496	7,76
JESENICE	329	40 139	29	477	1,18	260	2 540	6,33	3 017	7,51
KOPER	193	24 458	10	148	0,61	112	1 968	8,04	2 116	8,65
KRANJ	132	13 940	1	1	0,01	128	1 105	7,92	1 106	7,93
RAVNE	375	39 099	14	275	0,70	175	1 910	4,88	2 185	5,58
CO LJUBLJANA	411	53 287	27	253	0,47	214	2 544	4,77	2 797	5,24
KO MARIBOR	152	18 972	13	255	1,34	126	1 021	5,38	1 276	6,72
OČP LJ.	238	30 220	20	310	1,03	172	1 869	6,18	2 179	7,21
ŠKOFJA LOKA	139	17 985	10	295	1,64	128	1 119	6,22	1 414	7,86
PROJ. BIRO	29	3 987	—	—	—	12	80	2,01	80	2,01
CENTRALA	90	12 191	2	31	0,25	29	678	5,56	709	5,81
½ LETA 1962.	4 659	564 056	295	4 243	0,75	3 217	36 852	6,53	41 095	7,28
½ LETA 1961.	5 102	639 405	308	4 133	0,65	2 560	32 508	5,08	36 641	5,73

Načrti za izboljšanje zdravstvenega varstva so torej tukaj. Prav gotovo niso lahko izvedljivi in bo potrebno precej truda nas vseh, da ta zelo napredni način reševanja zdravstvenih vprašanj in pomoči uresničimo. Ob obisku edinic smo tudi povsod slišali željo, da bi iz-

boljšali možnosti za zdravljenje zob. Tudi to, izredno važno vprašanje, že proučujemo in bomo ukrenili vse potrebno in možno, da se marsikje skoro nevzdržno stanje bistveno popravi. Cim bomo našli primerno rešitev, bomo o njej tudi poročali v našem časopisu.

Te predloge je že odobril delavski svet podjetja in pooblastil HTV službo, kateri je dal tudi na razpolago finančna sredstva, da jih čimprej izvede. Upamo, da bomo uspeli in dosegli kar pričakujemo — to je izboljšanje zdravstvenega stanja članov našega kolektiva.

Planski barometer junij 1962

Polletni plan podjetja je prekoračen za 5%, letni plan za 2,2% oz. skupno je že izvršenega 44,2% letnega plana. Drugo tromesečje kaže močan dvig produktivnosti, ki je za 7% nad planirano. Tudi drugi pokazatelj so ugodni.

Polletni plan gradbenih edinic je prekoračen za 9,8%. Do 20. 7. je bilo sklenjenih 88% pogodb. V primerjavi s prvim polletjem je stanje naslednje: letošnja realizacija je za 8,6% večja od lanske, izvršenih je 11% manj ur pri večji realizaciji in je za 28,5% dosežena večja produktivnost kot lani.

Ljubljana — je 2% pod planom, vendar je treba upoštevati, da je dinamika del ca. 10% višja od drugih edinic. Drugi elementi plana so vsi pozitivni. Sklenjenih je 105% pogodb.

Maribor — edinica je visoko presegla plan, produktivnost se je

dvignila za 111%. Perspektive dela so ugodne, sklenjene pogodbe že presegajo predvideni letni plan.

Celje — realizacija še vedno pada, tako da je edinica v polletju 5% pod planom. Slabe perspektive za nova dela bo skušala edinica popraviti s kooperacijo z Ravnam. Do sedaj je bilo sklenjenih 53% pogodb. Drugi pokazatelji se bližajo planu.

Jesenice — realizacija je ponovno padla, vendar je edinica nad planom. Drugi pokazatelji so vsi pozitivni, vendar stagnirajo. Vzrok je v tem, da je večina objektov v zaključni fazi. Zmanjšana pa so tudi dela na Belškem polju. Sklenjenih je 73% pogodb.

Ravne — edinica je visoko dosegla plan, vsi elementi so zelo ugodni, prav tako perspektiva dela.

Ljubljana-okolica — je zaradi pomanjkanja dela 13% pod pla-

nom. Drugi elementi se zboljšujejo, vendar so še vsi negativni, razen porabe materiala (v kolikor je bilo poročilo o porabi materiala točno). Sklenjenih je bilo le 59% pogodb.

Koper — plan je za 12% prekoračen, kaže pa tendenco padanja. Sklenjenih je 97% pogodb.

Kranj — Edinica je v polletju dosegla plan, drugi elementi so vsi blizu plana, tako, da se je stanje bistveno izboljšalo. Tudi pogodb je sklenjenih toliko, da plan ni ogrožen.

Obrati — odstotek izpolnitve plana je ostal isti kot v prvem tromesečju, tj. 5% pod planom. Zboljšali pa so se vsi drugi elementi, ki so sedaj pozitivni.

Ing. Erjavec

1. USPEH PODJETJA

EDINICA	GRADIS
GR.FIN. PLAN	109,5
SK.FIN. PLAN	105,-
LETNI PLAN	44,2
±	+2,2

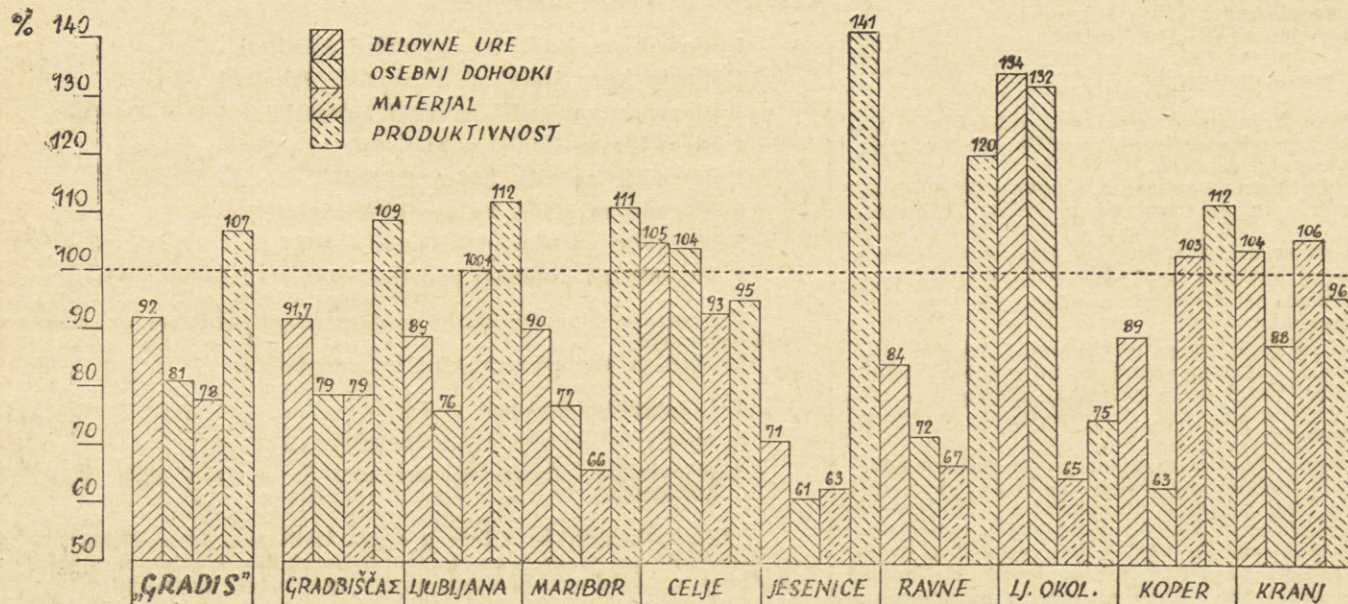
2. PLANSKI USPEH GRADBENIH EDINIC - JUNIJ 1962 - V %

GRADBIŠČA	LJUBLJANA	MARIBOR	CELJE	JESENICE	RAVNE	LJ. OKOL.	KOPER	KRANJ
122,6	110	153	110	125	143	83	122	81
109,5	98	138	95	107	122	87	112	101
44,6	50	55	34	43	43	27	41	35
+3,6	-1	+15	-2	+3	+8	-4	+4	±0

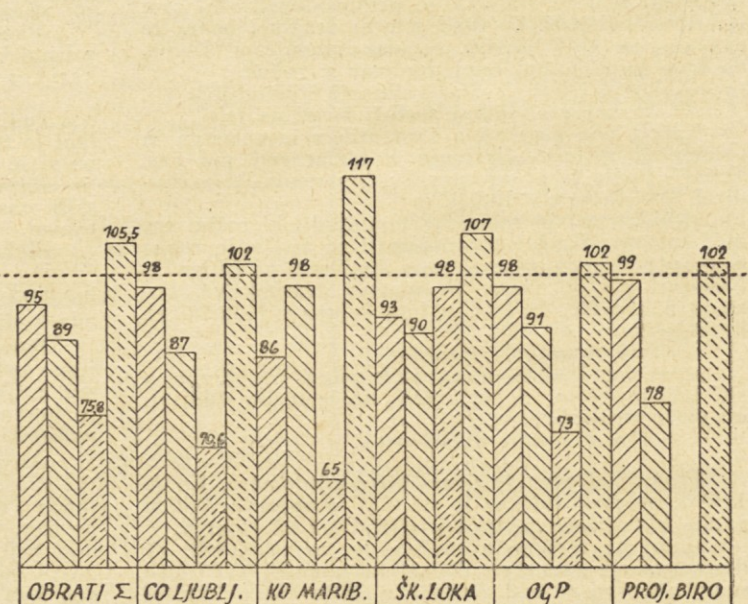
3. PLANSKI USPEH OBRATOV - V %

OBRATI Σ	CO LJUBLJ.	KO MARIB.	ŠK. LOKA	OČP	PROJ. BIRO
—	—	—	—	—	—
95	99	84	98	93	99
42,9	42,8	42,2	44,3	42	49,7
-2,1	-0,8	-7,8	-0,7	-3	-0,3

2a. USPEHI EDINIC - DOSEŽENA GRADBENA REALIZACIJA - 100%

3a. DOSEŽENA REALIZACIJA = 100%

GRADIS s tremi vrstami na državnem prvenstvu

Ženske ponovno državne prvakinja — Moški v konkurenci članov na osmem, v konkurenci starejših članov pa šesti v državi — Starec na drugem, Erjavčeva na četrtem mestu

Res, da je letošnje državno kegljaško prvenstvo v vseh kategorijah kegljanja že nekoliko odmaknjeno, vendar je prav, da se povrnemo nekoliko nazaj, saj je Gradis sodeloval na letošnjem prvenstvu kar s tremi ekipami, s članicami, člani in starejšimi člani, vrh tega pa je ženska vrsta ponovno dosegla lep uspeh z osvojitvijo naslova ekipnega državnega prvaka. Pravzaprav pa ne gre zapostavljati tudi drugih dveh vrst, zakaj konkurenca je bila vsepovsod zelo močna, zlasti še med člani.

Vsekakor velja pripomniti, da je že udeležba kegljaškega kluba Gradis s tremi vrstami na najkvalitetnejšem zveznem tekmovanju pohvalna, saj so redki klubi, ki so se na njem pojavili s tolikim številom vrst.

NA ZMAGOVALNEM ODRU

STARC DVAKRAT NAJBOLJSI

Žensko državno prvenstvo je bilo letos 3. in 4. junija na šeststoznem kegljišču Grmošiče v Zagrebu, torej so bili pogoji za doseganje kvalitetnih rezultatov mnogo ugodnejši, kot lani v Beogradu. Temu primerni pa so bili seveda tudi končni izidi, tako v ekipni kot v posamezni konkurenci.

V ekipnem tekmovanju je nastopilo 12 vrst, posameznik pa 48, kar je še bolj pripomoglo k večji borbenosti in tekmovalnemu vzdušju. V konkurenci za najboljša mesta so posegle predvsem slovenske ekipe in so v končni razvrstitvi zasedle prva tri mesta, kar je vsekakor zavirljiv uspeh, posebej za vrsto Gradisa, ki je zmagala, pred Fužinarjem in Triglavom.

Vrsta Gradisa je nastopila v svoji običajni sestavi, pri čemer se je najbolje izkazala Erjavčeva, ki je v zadnjih mesecih v zelo dobri formi. Imela je lasti dobro čiščenje 149, v polnih lučajih pa 300 kegljev. Razen nje sta precej pripomogli k zmagi še Smrajčeva s 404 in Sonnenwaldova s 401 kegljem, solidni sta bili Tometova in Remčeva, medtem ko je Klemenčičeva skoraj povsem odpovedala in je dosegla v ekipi najslabši rezultat. In vendar je bil končni rezultat precej nad običajnim povprečjem, kar je zadostovalo za zmago.

Med posameznicami se je od vseh Slovenk, poleg Stružnikove (Triglav), ki je postala državna prvakinja, spet najbolje izkazala Erjavčeva, ki je dosegla četrto mesto, Klemenčičeva pa sedmo.

Rezultati vrst: Gradis 2354 (Sonnenwald 401, Remec 368, Klemenčič 345, Tome 387, Smrajc 404, Erjavc 449), Fužinar 2285, Triglav 2275, DVD Zrenjanin 2253, Tekstilac Zagreb 2253, Medvedgrad Zagreb 2240, Ljubljana 2224 itd.

Rezultati posameznic: Stružnik (Trig) 439, Bulič (OTJ Zgb) 436, G. Erski (DVD) 423, Erjavc (Grad) 421, Klemenčič (Grad) 404 itd.

334 — za njim pa Suštar z 884 keglji. Solidno igro sta imela še Praprotnik in Zdečar, medtem ko sta bila mnogo slabša od drugih Cadež in Martinšek. Če bi ta dva dosegla enega svojih boljših rezultatov, bi Gradis prav gotovo zasedel precej boljše mesto.

Pri posameznikih so nastopili trije Gradisovi tekmovalci — Starec, Nemančič in Cadež, ki so se s solidnimi rezultati v predtekmovanju uvrstili tudi med 33 najboljših finalistov. Tam pa je do konca vzdržal le Starec, ki je v predtekmovanju dosegel 902, v finalu pa 954 kegljev in to mu je zagotovilo častno drugo mesto za državnim prvakom Gromom. Nasprotno sta Nemančič in Cadež v finalu precej popustila ter dosegla precej nižjo razvrstitev. Skratka, Starec je pravzaprav najzaslužnejši, da se je ime Gradisa vpisalo med najboljše v državi, saj je kljub svojim 50 letom dokazal, da v državnem merilu še vedno mnogo pomeni.

Rezultati — moštva: Ljubljana 5322, Jesenice 5281, Triglav 5241, Branik 5187, Medveščak-Zgb. 5179, Zenica 5178, Partizan Ljutomer 5134, Gradis 5116 (Zdečar 850, Martinšek 815, Suštar 884, Cadež 801, Praprotnik 855, Starec 911) itd.

Posamezniki: Grom (Lj) 1890, Starec (Gradis) 1836, Mlakar (Bran.) 1829, Martelanec (Trig.) 1825, Pečar (Kr. gora) 1817, Nemančič (Grad.) 1700, 30. Cadež (Grad.) 1673 itd.

PRVIČ NA DRŽAVNEM PRVENSTVU

Državno prvenstvo za starejše člane — za moštva in posameznike

Medtem ko Gradisovo kegljišče že dalj časa počiva in so bile na njem v zadnjem času le nekatere tekme za jugoslovanski pokal, je bilo novo šeststozno kegljišče v Kotnikovi ulici prizorišče letošnjega državnega prvenstva za člane. Med 24 ekipami in 129 posamezniki so v moštveni konkurenci in med posamezniki nastopili tudi člani Gradisa, ki so v dokaj hudi konkurenci dosegli zadovoljivo razvrstitev. Moštvo je zasedlo 8. mesto, Starec pa častno drugo mesto.

Moštvo Gradisa je v času enotedenskega tekmovanja nastopilo med prvimi in doseglo tako ugoden rezultat, da je že tedaj lahko računalo na uvrstitev med prvo desetorico in to se je v končni razvrstitvi tudi zgodilo. Med najboljšimi moštvi, ki so se zvrstila na vrh — Ljubljano, Jesenicami, Triglavom in Branikom — ter med Partizanom iz Ljutomera in Gradisom sta le dve moštvi iz Hrvaške in BiH, Gradis pa je osmi.

Najboljši je bil vsekakor Starec z 911 keglji — z izvrstnim čiščenjem

Betoniranje montažnih elementov za prtilične vrstne hišice v Škocjanu pri Kopru

— je bilo na sporedu prvič v zgodovini kegljaškega športa. 23 tričlanskih vrst in 72 posameznikov je tekmovalo od 2. do 4. junija na kegljišču Proleterja v Zagrebu.

Gradis so v moštvenem tekmovanju zastopali Kapelj, Namre in Lazar in so dosegli solidno 6. mesto s povprečkom 390,3, med posamezniki pa je bil od njih najboljši Kapelj, ki je s 424 keglji zasedel 12. mesto. Precej več smo pričakovali od nekdanjega republiškega prvaka

starejših članov Namreta, a je hkrati z Lazarjem v konkurenci posameznikov precej zatajil.

Rezultati — vrste: Sloga (Zgb) 1279, Reprez, Rijeke A 1214, Medvedgrad (Zgb) 1183, Ilirija B (Lj) 1177, Bratstvo (Zgb) 1171, Gradis 1171 itd.

Posamezniki: Japundžič (Sloga) 455, Fučak (Luč. rad.) 454, Cenčič (Trig) 449, 12. Kapelj (Grad.) 424, 37. Namre (Grad.) 385, 56. Lazar (Grad.) 343 itd.

Erjavčeva - najboljša v državni reprezentanci

Po končanem državnem prvenstvu so imeli člani in članice še izbirno tekmovanje za sestavo državne reprezentance, ki je nastopila najprej proti Romuniji v Zagrebu, nato pa proti Madžarski v Budimpešti, udeležili pa se bodo tudi svetovnega prvenstva v Bratislavi.

Člani so imeli izbirno tekmovanje v Ljubljani in Zagrebu, članice pa samo v Zagrebu. Med kandidatke za žensko reprezentanco sta bili po predlogu Zveze kegljaških športov Slovenije izbrani tudi članici Gradisa Erjavčeva in Klemenčičeva. Erjavčeva je v štirih nastopih dosegla zelo dober povpreček 418,7, v enem nastopu pa celo 436 in tako zavzela med 12 kandidatki prvo mesto, nasprotno pa je imela Klemenčičeva nekoliko slabši povpreček 398,5 in se je uvrstila na šesto mesto, s tem pa tudi v reprezentanco.

Moška in ženska reprezentanca

sta imeli svoj prvi nastop v nedeljo 10. junija v Zagrebu, na šeststoznem kegljišču Grmošiče. Jugoslovani so bili favoriti v moški konkurenci, medtem ko so bile v ženskem dvoboju bolj favorizirane Romunke. Toda z dobro igro obeh naših reprezentanc smo dosegli dve lepi zmagi in dva nova državna rekorda, moška reprezentanca celo najboljši ekipni rezultat vseh časov na svetu. Srečanja sta se končali pri moških s 5409:5191, v ženski konkurenci pa z 2469:2433, obakrat v korist Jugoslavije. Pripomniti je treba, da je moško reprezentanco sestavljalo 5 slovenskih tekmovalcev (Grm, Steržaj, Šlibar in Martelanec), žensko pa 3 slovenske kegljavke (Cadeževa, Erjavčeva in Klemenčičeva). V ženski vrsti je bila najboljša od obeh članic Gradisa Erjavčeva s 593 keglji, medtem ko je dosegla Klemenčičeva med vso šestorico najnižji rezultat 379 kegljev.

Za tem je sledil nastop obeh reprezentanc 15. julija v Budimpešti. Obe reprezentanci sta bili nekoliko spremenjeni. Namesto Martelanca je pri moških nastopil Smoljanovič, namesto Klemenčičeve pa pri ženskah Moharjeva. Obe reprezentanci sta to pot doživeli nepričakovan poraz, kar pa je razumljivo, saj sta nastopili na izredno slabem kegljišču, kjer so domačini poprej že dolgo vadili, našim pa močno »zavijajoče« steze niso ustrezale.

Med članicami se je to pot najbolje odrezala Erjavčeva, ki je podrla 415 kegljev in s tem dosegla najboljši rezultat med našimi tekmovalkami.

V septembru, kot je znano, bo svetovno prvenstvo za moške in ženske v Bratislavi na Češkem in vsi dosedanja rezultati Erjavčeve kažejo, da si je zagotovila mesto v državni reprezentanci, kar je seveda tudi za Gradis veliko zadoščenje.

Problem številka ena v Kopru: stanovanja!

Od več kot 200 zaposlenih v Kopru ni niti en delavec ali nameščeneec dobil stanovanja od podjetja. V Škocjanu pri Kopru je že vse pripravljeno za gradnjo vrstnih hišic.

»Rad bi govoril s šefom, s tovarišem Gabrijelčičem,« sem na hodniku nagovoril prvega, ki sem ga srečal.

»Zal ga ni. Je na dopustu v Poreču.«
Novica me ni potrla niti malo. »Boste pa drugi kaj povedali,« sem takoj rešil položaj. Minuto pozneje smo že sedeli v sobi tovarišice Marije Mrakove, ki vodi v Kopru kadrovsko-socialni sektor. Napletli smo pogovor v troje: tovarišica Mrakova, tehnik Alojz Lovšin in seveda še moja malenkost.

»Trenutno se naše delo razvija na treh večjih objektih ali gradbiščih,« je pripovedoval tov. Lovšin. »Najpomembnejše gradbišče je vsekakor luka, nadalje gradimo tretje skladišče za podjetje »Depo-Ljubljana«, vse je že tudi pripravljeno za začetek gradnje prtiličnih vrstnih hišic v Škocjanu.«

V luki po planu

»Kako poteka delo v luki?« me je zanimalo.

»Delo gre po planu, povsem normalno. Edino večjo težavo imamo z gramozom, ker ga primanjkuje, saj nam delo v luki vsak dan »požre« ogromne količine betona,« je razlagal tovariš Lovšin. »Prav zdaj pripravljamo velike betonske bloke, s katerimi bomo začeli betonirati podvodno podlago ob obali. Trenutno smo izdelali približno tretjino vseh potrebnih blokov, ki jih bo nekaj več kot 200. Lahko si mislimo, koliko betona gre v takšen blok, ki tehtaja okrog 100 ton. Bloke betoniramo blizu koprškega kopaljšča, ker za to delo v luki nimamo dovolj prostora. Ko bodo bloki izdelani, jih bo »Veli Jože« preneljal do luke in podlagel v morsko globino. S to podvodno podlago, ki jo zdaj pripravljamo, bo končan zadnji del koprške luke, nadaljnja dela pa se bodo pričela po vsej verjetnosti šele potem, ko bo Koper dobil zvezo s svetom po železnici.«

Hiša z 2.300.000 dinarjev

»Kaj pa je s tistimi nizkimi vrstnimi hišicami, ki ste jih prej omenili?« sem bil spet raveden.

»Te hišice bomo gradili v Škocjanu pri Kopru. Načrte za te stavbe je naredil projektni biro pri naši centrali. Trenutno je pripravljeno gradbišče za prvih 32 takih hišic,« je razlagal mladi tehnik. »Zanimanje za te hišice je v Kopru že danes zelo veliko, gradnja pa bo financiral v glavnem stanovanjski sklad občine Koper, le nekaj hišic bodo prodali na tržišču ali porabili zase. Prednost teh zgradb je v tem, da služi ena stena za več stanovanj, saj je v eni enoti projektiranih osem stanovanj. Ta sistem bo seveda znatno pocenil gradnjo, saj je naša prodajna cena menda okrog 2.300.000 din. Hišica bo kar dovolj komfortna in prostorna za manjšo družino, torej za zakonca z enim ali dvema otrokoma. V vsaki hišici je najprej predprostor, iz katerega pridemo v jedilnico s kuhinjo, v dnevno sobo in v spalnico. Seveda je v hišici še kopalnica z normalno kadjno in straniščno školjko, vrh tega pa je v hišici še razmeroma velika pokrita loža, shramba za gorivo in še garaža. Kvadratura vseh prostorov z ložo vred znaša nekaj nad 64 kvadratnih metrov, brez pokrite lože pa 43 m². Če povem še to, da bo v hišici ves komfort — od velikega bojljera, električnega štedilnika, laboratorijske shrambe, visečih omar v kuhinji, delovne mize, pomivalnih korit, štedilnika na trdo gorivo in vzdanih omar — potem cena 2.300.000 din za takšno hišico res ni pretirana; prav nasprotno, zdi se mi, da je zelo popularna.«

»Zal pa se bo tudi pri teh stavbah ponovilo tisto, kar doživljamo gradbinci v mnogih krajih in podjetjih, zlasti pa še v Kopru,« se je v pogovor vmešala tovarišica Marija.

»Kaj hočete s tem reči?« sem vprašal.

»Saj veste, kaj mislim,« mi je odvrnila. »Zgradili bomo stanovanja za druge srečnike, mi gradbinci pa bomo lahko samo cedili sline...«

Kaj pa mi?

Tako smo zavili pogovor na najbolj pereč problem koprškega kolektiva: stanovanja! Vsekakor je za »Gradisove« delavce v Kopru to problem številka ena.

»V našem kolektivu je danes 218 delavcev, nameščencev in tehnikov,« je razlagala tovarišica Marija. »Toda niti eden od teh ljudi ni dobil stanovanja od podjetja. Celotni našega gradbišča tovariš Bernard Gabrijelčič, ki stanuje v Dekanih, ni dobil stanovanja — kot pravimo »po liniji« podjetja. Toda to ni osamljen primer. Ves naš vodilni kader živi v obupnih razmerah. Edino tehnik Drago Bilas ima majhno garsonjero, v kateri pa se stiska z ženo, dvema majhnima otrokoma in še z bratom. Vsi drugi vodilni delavci pa imajo samo po eno sobo ali pa živijo v majhnih enosobnih stanovanjih, ki so bila za silo adaptirana iz starih hiš. Delovodja Ludvik Gabrijelčič živi v eni sami sobi, tudi glavni delovodja Karel Frajhtinger živi z družino v eni sami sobi.«

»Tudi moja usoda ni nič boljša,« se je oglasil tovariš Lovšin. »Imam ženo in otroka, živim pa v eni sobi. Ne vem, če je še kje v Sloveniji stanovanjski problem tako akuten.«

»Stanovanjski problem v Kopru in sploh v Slovenskem Primorju je tako pereč tudi zato, ker je večina hiš zelo stara,« je nadaljevala tovarišica Mrakova. »Zato se večino starih zgradb ne izplača več adaptirati, ker so že tako dotrajane. Razen tega občina mnogih stavb tudi ne pusti več adaptirati, ker bodo mnoge stare stavbe v prihodnosti porušene. Rešitev je edino v gradnji novih stanovanj.«

»Kaj pa stanovanjska zadruga? Kaj pa pravi k temu sindikat ali vaš delavski svet?« sem znil kar tjavdan.

»Kaj pa hočemo? Za stanovanja je treba denarja. Ko je bilo denarja dovolj, smo čakali, upali in potrpehli. Zdaj, ko pa denarja primanjkuje, spet čakamo...« sem dobil odgovor.

»Vem vse to,« sem pritrdil. »Vendar mora danes vsakdo, ki hoče stanovanje dobiti, tudi nekaj prispevati.«

»To je vse lepo. Toda zakaj so še pred kratkim ljudje lahko dobivali stanovanja kar — servirana na pladnju,« se je kar malo razburila tovarišica Marija. »Zakaj pa mora danes vso težo stroškov, ki gredo v milijone, nositi tisti, ki je stanovanja potreben? Saj nič ne rečem, prav je, da vsak nekaj prispeva za stanovanje. Toda stanovanje ni par čevljev, srajca ali klobuk. Za novo stanovanje moraš imeti najmanj težke stotisočake. Kdo pa jih lahko zbere? Nekateri sicer zbirajo denar, varčujejo za stanovanje. Toda to so zelo skromna sredstva. In če dobiš novo stanovanje, moraš imeti tudi primerno novo pohištvo. To so skupno takšni stroški, da jih celo delavec z dobrimi prejemki ne zmore.«

»Skratka, Gradis v Kopru nima niti enega stanovanja ali stanovanjskega bloka?« sem vprašal.

»Prav nič,« je odvrnil tovariš Lovšin. »Menda, kolikor mi je znano, noben kraj, kjer obstaja Gradis, ni tako na slabem. Vem, da so zgradili stanovanja za naše delavce v Ljubljani, Mariboru in Celju, slišal sem za nove Gradisove stanovanjske bloke v Ravnah in v Jesenicah. Samo mi v Kopru nimamo nič.«

Nagnil se je proti oknu. »Vidite, tam doli so upravni prostori podjetja Stavbenik. To je naša — konkurenca. Pred kratkim se je to podjetje, ki ima sicer sedež v Izoli, združilo s podjetjem 1. maj iz Kopra. Nič kaj posebnega niso, morda imajo nekaj več ljudi kot mi. Toda, vidite tisti rdeči novi stavbi? To sta njihova nova, moderna stanovanjska bloka...«

Malo je pomolčal in spet povzel. »Mislim, da bi kljub vsem principom, ki danes veljajo, morali v Ljubljani pomisliti tudi malo na Koper in vsi toliko pomagati, da bi rešili vsaj nekaj najbolj nujnih in najbolj perečih problemov, da bi vsaj tiste naše vodilne kadre, ki delajo pri podjetju Gradis že deset let in še dlje, spravili z družinami iz tenih samskih sobic v primerna družinska stanovanja.«

Dopustniške marnje

Malo s strahom so letos odhajali prvi gostje na morje. Muhasto vreme je marsikog odvrnilo od namena, češ, saj se ne izplača na dopust, voda je še premrzla. Res je, vsaka izmena je imela le nekaj sončnih dni. Končno pa, če je zunaj deževalo, se je povečal pritisk na »šanke«, kajti okopati se je nekako le treča. Danes, ko sonce neusmiljeno pripeka, je vse to že pozabljeno. Zdaj ni več zaskrbljenih obrazov in tožb.

V sencu na verandi sem naletel na tov. Ivana Zevnika iz Kranja. Letos je že sedmič v Ankaranu. S seboj je pripeljal 8-člansko družino (sama lepa dekleta).

»Kaj vam je najbolj všeč v Ankaranu?« sem ga povprašal. »Včasih mi je bila najbolj všeč Minka. Danes pa se še ne morem odločiti,« je dejal. »Kaj pa kopanje?« »Boli malo,« saj imamo doma kopalnico.«

Tovariš Polde Torkar iz Centralnih obratov se je potil na soncu, ki je ta dan pripekalo kot za stavo. Zato se je treba od časa do časa notranje ohladiti. Zena se s tem nikakor ne strinja, toda tri ženske ga že »panajo«, kot je dejala žena.

Janez Zupan se tudi tu ne more ločiti od svojega poklica. Nenehno popravlja motorček za motorni čoln in dela krajše izlete. Vsak čas mu motor »erkne« in pričeti je treba znova. Sicer pa je časa dovolj.

Ing. Dušan Dovjak iz Maribora letuje letos že petič. Nad hrano in postrežbo je zelo zadovoljen. Kopat pa se hodi v plavo laguno. Še mnogo znanih obrazov najdemo, kot so: ing. Peteln, Juvanc, Debevec, Gajšt, toda kdo bi jih našteval. »Dopust je najlepši čas v letu,« je zaključila tovarišica Pavla iz Celja, »le škoda, da tako hitro mine.«

Novi upravnik počitniškega do-

ma v Poreču tovariš Franc Kremžar se je dokaj hitro vključil v kolektiv. Posebnih pritožb nima, le plaža.

Tudi počitniški dom v Poreču je poln. Kdor je bil enkrat v Poreču, ne more pozabiti prelepe okolice, senčnih borovih gozdov, odlične malvazije in seveda lepo urejenega doma.

mu dela veliko preglavic. Včasih se nagnete na kup tujih kopalcev in problem je tu. Toda dovolj o tem.

Iz razgovorov s člani kolektiva, ki vsako leto koristijo svoj dopust v naših počitniških domovih, lahko trdimo, da so počitniški domovi postali osnova domačega turizma in najnujnejša oblika rekreacije naših delavcev. Indeks števila koristnikov izkazuje nagel porast, predvsem v lanskem letu, ko smo odprli še počitniški dom v Poreču.

Leto	Indeks
1952	100
1953	137
1954	174
1955	200
1956	141
1957	185
1958	221
1959	287
1960	248
1961	510
1962	470 (po prijavih)

Prikaz potrjuje, da število koristnikov iz leta v leto narašča. Zato tembolj zagovarjamo stališča, da ostanejo počitniški domovi last kolektiva, ki ga je zgradil. Rešitev pravnega položaja počitniških domov je v zadnjem času osnovno vprašanje za nekatere, ki se v javnosti zavzemajo, da naj postanejo počitniški domovi samostojne organizacije. Tak status počitniških domov za nas ne bi bil zanimiv in za delavce ne sprejemljiv. S tem se seveda ne strinjajo tudi sindikati, ker bi tako odpadla sedanja oblika delavskega turizma.

Na predlog stalne konference za oddih in rekreacijo pri republiškem svetu Slovenije bodo naši domovi odprti za vse člane sindikata, seveda pa le v primeru, kadar naši domovi ne bodo zasedeni od članov našega kolektiva.

Ustanovljena je bila tudi posebna recepcijska služba za počitniške domove, preko katere bodo domovi odhajali svoje proste kapacitete.

Vrsta je še drugih vprašanj: glede prehrane, cene, regresa itd., o čemer pa bo razpravljala delavski svet na prihodnjem zasedanju.

L. C.

Kadar greste v Poreč, ne pozabite si ogledati ostanke antičnega templja, kup romanskih, gotskih in baročnih zgradb, predvsem pa Efrazijevo baziliko iz 8. stoletja.

Tovariš Miro Žorž iz Maribora ni mogel prehvaliti hrane. »Odlično,« je dejal: »Vedno je nekaj novega. Pa tudi okolica je čudovita, zelenje, mir, skratka res kot v pravljici. Saamo škoda, da letos ni jadrnice.«

Tovariš Ivo Praprotnik z gradbenega vodstva Ljubljana se je upal v vodo le do kolena. »Kaj res ne greš dalje?« sem ga vprašal. »Ne, voda je pregloboka in tudi morskega psa se bojim.« Taki in podobni so bili odgovori veselih kopalcev. Tu so bili še: Marjan Fras iz Projektivnega biroja, Jože Tavčar iz Skofje Loke, Ivan Zamuda iz Centralnih obratov, Božidar Ukmar iz Maribora itd. Bili so zbrani člani kolektiva iz vseh naših edinic. Tu se kujejo nova poznanstva, tovaristvo in zavest, da smo člani velikega in enotnega kolektiva.

»In problemi?« sem vprašal upravnika počitniškega doma v Ankaranu tov. Popotnika. »Teh je vedno dovolj: plaža, težave z nabavo in prevozom hrane, toda glavno je, da so gostje zadovoljni.«

NASI JUBILANTI

V juliju in avgustu praznujejo petdesetletnico naslednji člani kolektiva:

Ivan Kristan, Gradbeno vodstvo Ljubljana, Jakob Kajbič, Gradbeno vodstvo Maribor, Ignac Potrč, Gradbeno vodstvo Maribor, Franc Janžekovič, Gradbeno vodstvo Maribor, Ludvik Rubesja, Centralni obrati Ljubljana, Ludvik Mahnič, Centralni obrati Ljubljana.

40-letnico rojstva pa so obhajali: Franc Vovk, šef gradbenega vodstva Jesenice, Jože Fejan, gradbeni delovodja, gradbeno vodstvo Jesenice, Marija Koračin, materialni knjigovodja, gradbeno vodstvo Jesenice, Vinko Čebašek, delovodja, gradbišče Kranj.

Vsem jubilantom naše iskrene čestitke!

Kadrovsko socialna služba in strokovno izobraževanje

Na vseh področjih strokovne in družbene politične dejavnosti se danes mnogo govori in piše o kadrovski službi in pravilnem kadrovanju. Čeprav kadrovska služba podjetja ni upoštevana kot enakovredna drugim službam (nekateri še vedno vidijo v njej le golo evidenco biveše personalne službe), je zadnje čase dosegla bistveni napredek, največ na področju izobraževanja. Obravnava strokovnega in družbeno-političnega izobraževanja je za pravilno usmerjanje kadrovske službe največjega pomena, predvsem glede planiranja in izobraževanja. Pomembnost te službe poudarja tudi odprto pismo samoupravnim organom, ki ga je izdal svet za strokovno izobraževanje I.R.S. To pismo so obravnavali tudi nekateri naši obratni delavski sveti in sindikalne podružnice. Pri obravnavi pisma in ostalega gradiva bomo skušali zajeti nekaj najbistvenjših pripomb.

Ze lani smo obravnavali nekatera načela kadrovske službe, ki pa žal niso bila realizirana. Ta nedoslednost se predvsem odraža pri kadrovanju, planiranju in sistematičnem izobraževanju. Zaradi tega tudi nimamo izdelanega sistema preverjene strokovne sposobnosti, niti poti in možnosti napredovanja. Vse to je dostikrat povod za nezadovoljstva na delovnih mestih.

Tudi planiranje potreb strokovnih kadrov je dostikrat nerečno, čeprav sodi to med najzahtevnejše naloge kadrovske službe. Ugotavljanje potreb in planiranje kadrov za posamezne poklice in delovna mesta pa lahko kadrovska služba zagotovi le v tesnem sodelovanju s tehničnim osebjem. Res je dostikrat zaradi nejasnosti pri izva-

janju gradbenih del težko planirati kadre, toda če upoštevamo še vedno veliko fluktuacijo delovne sile, bi se o pravilnem postopku za ljudi, nagrajevanju in planiranju dalo marsikaj govoriti. Tako je na gradbenem vodstvu Ljubljana v letošnjem letu bilo na novo sprejetih 416 delavcev in uslužbencev, v istem obdobju pa jih je odšlo 329. Na Jesenicah je prišlo 89 in odšlo 170. Na gradbenem vodstvu Maribor je bilo na novo sprejetih 334, odšlo pa jih je 135 itd. Razumljivo je, da je vse to vezano z ogromnimi stroški. Pa tudi procent bolezenskih izostankov in nesreč pri delu se je dvignil, čemur je dostikrat iskati vzrok v premajhni strokovni usposobljenosti zaposlenih delavcev.

Mnogo je bilo tudi govora o pridobivanju kvalifikacije. Ne moremo se več boriti za tako imenovane »papirnate kvalifikacije«, temveč mora biti kvalifikacija dokaz strokovne usposobljenosti za vsako posamezno delovno mesto. Čeprav se stopnje kvalifikacij po sedanjih obstoječih zveznih predpisih še vedno družbeno priznavajo, niso vedno merilo strokovne usposobljenosti. Zato tudi administrativni način pridobivanja kvalifikacij izgublja svoj pomen v istem načelu delitve osebnega dohodka po delu. Zato bodo tudi nazivi polkvalificiran, kvalificiran ali visokokvalificiran slej ko prej odpadli.

Spremenil se bo tudi način vzgoje vajencev. Doslej so šole s praktičnim poukom in vajeniške šole vzgajale tako imenovane kvalificirane delavce. Tako si je vajence pridobil naziv kvalificiranega delavca, čeprav pozneje, ko je moral poklic zagovarjati s praktičnim delom, ni dosegel zadovo-

ljlivega rezultata. V prihodnje bo spričevalo šole pomenilo le, da je dosegel teoretično in praktično izobrazbo, kakršna je potrebna za začetek opravljanja dela v posameznem poklicu. Nadaljnje izpopolnjevanje, izobraževanje v okviru poklica pa bo stvar podjetja. Novost je tudi v tem, da v prihodnje ne bomo več sprejemali vajencev, ki niso uspešno končali osemletke. V prihodnje bodo torej poklicne šole izobraževale samo za poklic širokega profila, pri čemer je značilno, da delavec spozna funkcije tistih delovnih procesov, ki nastopajo v poklicu. Izobraževanje za ožji profil pa bo zopet stvar gospodarskih organizacij. S tem se bodo spremenile tudi naloge centra za izobraževanje, kajti potrebno bo sestaviti profile za vse poklice in družbene službe.

Tak proces izobraževanja bo zahteval od kadrovske službe več sistematičnega dela in planiranja kadrov. Izobražujemo zato, da dvignemo produktivno sposobnost proizvajalca v korist večje proizvodnje. Vzoredno s strokovnim izobraževanjem bomo morali posvetiti več pozornosti družbenoekonomskemu izobraževanju. Da bi ugotovili realne potrebe zanj, bo izdelan poseben elaborat, kjer bomo na podlagi dobljenih podatkov skušali ugotoviti kritične točke, napake, probleme in težave, ki nastopajo pri gospodarjenju podjetja in ki zavirajo uspešen razvoj ter angažiranost posameznih članov kolektiva. Izdelana bodo tudi merila za delavce, vodilni kader, člane upravnih odborov, delavskih svetov, obratnih delavskih svetov ter člane izvršnih odborov sindikata in posameznih komisij.

DRAGOCENA NAM JE POMOČ DRUGIH EDINIC

Železarna Ravne sodi med majhna tovrstna podjetja v Jugoslaviji, vendar je njen sloves velik. Pred drugimi železarnami prednjači zaradi visoke kvalitete jekel in visoke storilnosti pri delu. Kolektiv ima zato zaviljive gospodarske uspehe. Pred leti, ko so sprejeli perspektivni program razvoja podjetja, so se odrekli delu negospodarskih investicij in osebnega dohodka. Tako jim ostaja precej sredstev, ki jih trošijo s tem, da širijo železarno. Prav letos se je obseg del močno povečal, saj računajo z gotovostjo poleg lastnih sredstev še na zvezno posojilo. Trenutno je v gradnji hala remontnih delavnic in jeklovleka, temelji za novo valjarno, centralna trafopostaja, trafopostaja valjrne, centralno skladišče, prizidek valjarne in še vrsta manjših objektov v železarni. Za našeta dela je do sedaj sklenjenih pogodb v vrednosti 638 milijonov dinarjev. V tekočem mesecu pa bodo sklenjene pogodbe za nadaljnjih 170 milijonov. Pri tem je več kot 80% gradbenih del. Letos pa bi morali opraviti na tem sektorju (kapitalna izgradnja železarne) za 750 milijonov din del. V prvem polletju smo naredili in obračunali za nekaj manj kot 250 milijonov dinarjev.

Namen tega sestavka je povedati nekaj tehničnih zanimivosti, ki so se ali se pojavljajo med gradnjo. Največji objekt so temelji v novi valjarni (11.500 m²), za katere računamo vrednost 240 milijonov. Sama hala valjarne temelji na peščinem gramozu na piramidah, temeljih v globini 2,60 m. Temelji srednje in lahke valjarske proge, pogoni, ogrevalne peči, hladilne mize, valjnice in dr., pa so na talni plošči, ki je na globini 3,50 m in več, skoraj po celi dolžini (216 m) in polovični širini hale. Talna voda niha med -2,0 in -3,0 m. Temelji hale so ostali v »zraku« zato, ker projektant (Mašinooprojekt iz Beograda) še ni mogel računati s postrojenji v hali. Te bo v pretežni meri postavilo švedsko podjetje, nekaj pa tudi Nemci in seveda naši. Celotna talna plošča mora biti izolirana s svinčeno pločevino. Najprej je bilo treba zabetonirati bazen na koto -9,0 m in to tik dveh temeljev hale. Prvotno so hoteli s injiciranjem utrditi teren pod temelji, vendar nam tega dela zaradi gostote materiala ni hotelo prevzeti niti specializirano podjetje »ELEKTROSOND« iz Zagreba. Tako smo po zamislih naših strokovnjakov z železnim razpiralom »ujeli« del hale s stebri vred. Zabetonirali smo primerno vstran dva temelja in začasno razbremenili železno konstrukcijo stebrov. Po zabetoniranju okvira kesona je podjetje »MOSTOGRADNJA« iz Zagreba odn. Beograda spustila keson-bazen na zahtevano globino. Medtem se je vzdolžna stena hale premaknila za 24 mm navzven, temelja obeh stebrov pa »padla« za nekaj centimetrov. Končno je bilo s sodelovanjem železarne z izravnanim in dobetoniranim tudi urejeno. Zamudni, problematični in dragi izolaciji smo se izognili tako da vgrajujemo vodotesen beton. Vsak temelj je zanimiv po svoje. Tako ima temelj za ogrodje sred-

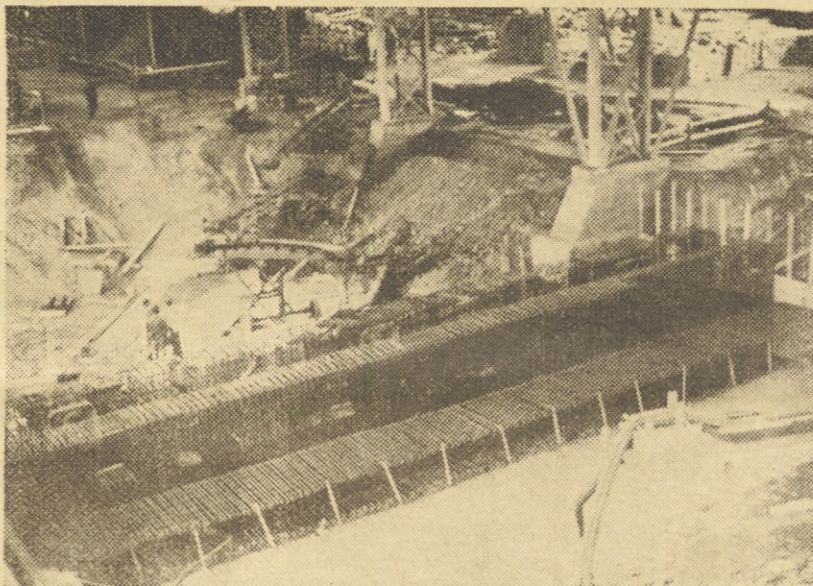
nje proge 380 m³ betona MB 220 in 35 t armature. Mimogrede: projektant celega postrojenja v hali in trafovaljarne je »Plan« iz Zagreba. Betoniranje prej omenjenega in podobnih temeljev je neprekinjeno in traja nekaj dni in noči — zaradi težke vgraditve pri gosti armaturni mreži (na 6 cm in manj) in primerne konsistenci zaradi zahtevane vodotesnosti.

Trafovaljarne bo stala po predračunu za gradbena dela 172 milijonov. Temelji sestojijo iz talne plošče in obodnih zidov v globini 4 m, prav tako iz vodotesnega betona. Do zdaj (julij 1962) smo napravili polovico temeljev, oktobra mora biti objekt pod streho. Slabo vreme, kot kaže povsod, zelo zavi-

ra gradnjo. Zato pričakujemo izdatno pomoč v delovni sili za dva meseca. Prav zato, ker smo že pomagali v kritičnih primerih posameznim edinicam in tudi že sami občutili vrednost take pomoči od drugih edinic, naj izkoristim tokrat to pisanje tudi zato, da še poudarim vrednost in moč, ki jo ima naš »Gradis« ob takih priložnostih, seve pri polni meri razumevanja in smisla za ENOTEN GRADIS. Predvsem bi želel omeniti pomoč mariborske edince (železokrivci) in tov. Zorca, ki v organizaciji našega izobraževalnega centra vodi tečaj za priučene tesarje. Tudi tehnik tov. Damjan iz celjskega vodstva prav uspešno sodeluje s tukajšnjimi sodelavci. V ilustracijo glede obsežnosti dela in za zaključek še nekaj številka za dva opisana objekta:

izkopi	22.000 m ³
opaži	16.000 m ³
armirani betoni	6.600 m ³
armatura	360 ton

Izkopali smo pretežno s stroji; opaži šele pridejo; za betone smo si uredili lastno separacijo, ki nam s kapaciteto 4 m³/h pri nepretrganem delu prav lepo služi. Vse betone vgrajujemo iz 800 l mešalnika s transportnimi trakovi do mesta vgraditve. Rok pa je, kot rečeno: konec septembra. Morda bi bila zanimiva še kakšna generalna ugotovitev: iz leta v leto manj težav s stroji in več z ljudmi, seveda glede organizacije operative. Tako se kažejo problemi in verjetno jih bo v tem smislu morala reševati mnogobetajoča služba: priprava dela. S.

Temelj valjarskega ogrodja za srednjo progo v veliki hali na gradbenem vodstvu Ravne. Statična obremenitev: 2700 ton ali 2,5 km dolg vlak.

Šoferji — srečno vožnjo!

Teško naložen kamion OM 116-05 je pripeljal na gradbišče. Šofer tovariš Lojze Grmovšek si je obrisal potno čelo. »Ej, vročina je danes,« je dejal, ko je za trenutek stopil iz avta. »Povejte mi kaj o sebi,« sem silil z vprašanjem. Skromno, kot vedno, je začel pripovedovati. »Pri podjetju sem že od leta 1945. Bil sem skoraj že na vseh gradbiščih: Koper, Zenica, Kočevski Rog, Litostroj itd. Večjih problemov nisem imel, le enkrat so mi v Kočevskem Rogu odpovedale zavore, kar bi zame skoraj postalo usodno.«

Koliko takih prijetnih in neprijetnih doživljajev bi zbrali, če bi se pogovorili z vsakim šoferjem? Da, tudi šoferski poklic je težak. Da je to res, nam potrjujejo naslednji podatki: V lanskem letu so naši šoferji prevozili 1.344.746 kilometrov in 3.705.861 ton tovora. Skupno so porabili 177.573 litrov bencina, 268.971 litrov nafte in 10.947 kg olja. Ogromne so te številke in velik je prispevek naših šoferjev.

13. julij je vsako leto šoferski praznik. Ta dan jih spominja na junaško in požrtvovalno borbo šoferjev v bojih proti okupatorju v

Zužemberku. 13. julija 1943 so prve motorizirane enote z več avtomobili, tanki in drugimi enotami NOB vdrlje v utrjeno postojanko Zužemberk in ga po celodnevni borbi zavzele. V spomin na to herojsko borbo tudi naši šoferji ta dan slovesno praznujejo.

Zaprosili smo šoferja Zontarja, da nam v kratkih besedah opiše potek letošnje proslave.

»Kot vsako leto so se tudi letos na soboto popoldne zbrali v avtoparku šoferji iz Ljubljane in okolice. Tu jih je že čakal avtobus. S seboj so povabili še tovariše iz mehanične in traktorske delavnice, ki jim pri tem delu pomagajo.

Avtobus je odbrzel proti Gorenjski, kar za šoferje sicer ni bilo tako zanimivo, mnogo bolj pa je bila zanimiva bogato pogrnjena miza gostinske postojanke na Lahovčah. Tu so si lahko, prosti vezi volana in ključev tudi preko uradno ali znanstveno mero 0,5‰ pogasili žejno. Šef avtoparka Albin Kopač j. v kratkih besedah orisal pomen šoferskega praznika, nato pa so v prijateljskem pogovoru o vseh mogočih doživetjih preživeli lep večer, ki je, žal, prehitro minil.

Tudi tovariši v Mariboru, na Jesenicah, Ravnah in v Celju so proslavili svoj dan. Mariborčani na Pohorju, Jeseničani v Lescah itd. Na vseh proslavah so govorili tudi o izboljšanju cestno-prometne discipline po izobrazbi in novostih tehnike doma in po svetu. Tovariš Zontar je dopis zaključil z besedami: »Obljubljamo, da se bomo kot šoferji »Gradisa« še nadalje trudili in strnili vse sile za uspeh našega podjetja.«

Tudi mi želimo vsem šoferjem srečno in prijetno vožnjo. C.

Skupina šoferjev in strojnikov, ki delajo na Belškem polju na Jesenicah, s tehnikom tov. Likačem

Športni stadion v Rimu za 40.000 ljudi

S »Kompasom« po sončni Italiji

Ker gre cesta čez Apenine, je najnuj, da se povzpne tudi precej visoko. Toda najvišja točka tega dela avtomobilske »ceste sonca« seže do 736 metrov nadmorske višine, kar ni nič posebnega. Druga značilnost avtomobilske ceste je, da je tudi pri največjih ovinkih, razen v dveh primerih, vidnost odlična, tako da more vozilo brzeti tudi z veliko naglico in je s tem varnost vožnje vendarle do najvišje mere zagotovljena. Na posebno nevarnih mestih, na primer v predorih, je tlak sestavljen iz granitnih kock zaradi nevarnosti drsenja. Nadalje so v predorih napeljali takšno razsvetljavo, da vozač ne pride iz mraka predora v svetel dan nenadoma, ker je svetloba proti izhodu iz predorov vedno močnejša. Ob izhodu iz predorov so graditelji uvedli še drugo novost, ki naj služi varnosti vožnje. Ker smo na Apeninih, je včasih nevarno, da ob izhodu iz zatišja predora pride vozilo nenadoma pod sunek močnejših vetrov. Da bi se vozač mogel glede tega primerno ravnanati, so ob izhodu iz predorov postavljeni stebrički z zastavicami, ki nakazujejo silo in smer vetra. Nekaj podobnega kot na letališčih. Pa še nekaj. Ponavljamo, da gre za predele gorske ceste, kjer ob zimskih mesecih cesta zmrzne in more povzročiti nesrečo, so v ta namen ob primernih krajih postavljena skladišča za tehnične naprave za čiščenje cestišča ter velike zaloge peska in soli za dnevne poledice.

Odveč bi bilo dodajati, da so ob tej tako popolno zgrajeni cesti tudi mehanične delavnice, restavracije, trafike in podobni servisi. Toda pri vsej tej popolnosti ima cesta vendarle dve nevarni točki, in sicer pri kraju Sasso Marconi, med 67 in 68 km ter še nekje drugje, kjer so ovinki ostrejši, kjer je vidnost manjša in zato nevarnost večja. Nevarnost ni večja zato, ker bi bila cesta slaba, toda vozač, ki ga odlična cesta navaja k temu, da brzi s polno silo motorja, lahko nepremišljeno zajame tudi ta dva nevarna ovinka in nesreča je tu. Pa še ena pomanjkljivost ceste, za katero pa graditelji niso krivi. Gre za tako imenovane klimatske nevarnosti. Cesta se vije skozi gorovje, ki je v jesenskih in zimskih dneh pogosto zavito v nizke oblake in megle. Tu seveda ni druge pomoči, kot počasna vožnja in skrajna previdnost, na katero pa vozač na takšni cesti kaj rad pozabi. K tehničnemu opisu ceste spada, seveda še sledeče: cesta ima dva asfaltna traka, ki ju loči 3 metre široka nizka zelena živa meja. Seveda to ne velja za viadukte in predore. Cestišči sta po 7 metrov in pol široki in z belo črto v sredini točno razpolovljeni za normalno vožnjo in za prehitvanje. Razen na viadukih in v predorih je poleg asfaltnega traka še 3 metre širok pas, namenjen vozačem, ki se ustavijo zaradi morebitne okvare ali iz kakršnega koli drugega razloga. Ograjena je obojestransko z žično ograjo višine cca. 1,50 m.

Tak idealen asfaltni trak bo gotovo mikal vse vozače, posebno ker bodo lahko veliko prihranili na časn. Z dobrim vozilom je moč priti od Bologne do Florence že v petih urah, dočim je bilo treba prej skoraj trikrat več. Prihranek bo tudi na gorivu, toda del tega bo treba odšteti za cestnino, ki za motorje velja 382 lir, za mala utilitarna vozila 484 lir, za srednje kubatorje 765 lir, za večje pa 1147 lir.

K tej svetli sliki, ki smo jo o novi cesti dali, mi moramo dodati nekaj senčnih potez. Te ne gredo na račun neposrednih graditeljev ceste, pač pa nekaterih drugih krogov, ki se ob vsaki tako veliki javni gradnji, kjer gre za desetine milijard, tako rekoč nujno oglašijo k besedi. Za odsek avtomobilske »ceste sonca«, o katerem smo govorili, sta bila predložena dva idejna načrta. Eden je bil ta, ki je uresničen, drugi pa oni, ki je nosil

šifro »Leonardo de Vinci«. Razlika med načrtoma je bila precejšnja. Sprejeti načrt je bil idealno izdelan in predvideval mnogo manjše stroške, kot pa je izvedba zahtevala, toda razne ovire in nepredvidene okoliščine so gradbene stroške povečale za 25 milijard lir, kar je pri 70 milijardah 35 odstotkov več. Vsak se lahko pomoti, toda ta »greh« bi se ne mogel tako nalahko odpuščati, ker je bil načrt »Leonardo de Vinci« že v osnovi cenejši, hkrati pa izredno temeljito obdelan, tudi z geološke in morfološke plati predelov, koder bi cesta peljala, hkrati pa je vseboval tudi opozorilo glede pomanjkljivosti načrta, ki je bil sprejet.

Ker pa so bile pri sprejetju prvega načrta zainteresirane razne monopolistične družbe, kot npr.: Italcementi in podobne, je bil načrt »Leonardo de Vinci« zavrnjen, kar je državo, točneje davkoplačevalce, stalo cel kup milijard več. To je glavna senca, ki sicer zelo svetlo sliko ceste zatemnjuje.

V Milano smo prispeli okoli 17. ure popoldne ter si do večerje le delno ogledali. Milano ca. 1.800.000 prebivavcev in od tega čez 600.000 registriranih motornih vozil. Promet je velik, ampak vozači se strogo držijo urejanja prometa s semaforji, tako da nereda ne vidiš, ampak izredno disciplino na cesti.

6. dan — 7. 5. 1962:

Drugo jutro smo si ogledali nekaj znamenitosti Milana, med njimi železniško postajo, katera ima poleg svoje velikosti še to značilnost, da ima tire dvignjene v nasip, zato je tudi samo za to višino, katera znaša cca. 10-12 metrov, dvignjena od okoliškega platoja. Največja zgradba v Milanu je Pirellijev nebotičnik, katerega fasada je vsa obložena z mozaikom in je visok 50 nadstropij. Ogledali smo si tudi staro pokopališče z množico kipov in spomenikov milanskih mogotcev. Clane rodbin, katere imajo grobnice na tem pokopališču in ki zdaj umrejo, še danes pokopavajo tukaj. Drugače pa ima Milano novo pokopališče in krematorij za sežiganje mrličev.

Popoldne smo odpotovali zopet po zelo lepi avtomobilski cesti Kranjske gore, kjer smo prespali

7. dan — 8. 5. 1962:

takoj zjutraj krenili na najdaljšo turo proti domovini. Ob Gardskem jezeru smo potovali do Trente nato pa naprej po dolomitski cesti, preko Cortine d'Ampezzo, jezera Misurino, Trbiža na obmejni prehod v Ratečah do kranjske gore, kjer smo prespali in drugo jutro 9. 5. 1962 odpotovali proti naši sončni Ljubljani katero smo že vsi tako težko pričakovali.

Od Gardskega jezera se je pot stalno dvigala, tako da smo se peljali tudi čez dva prelaza, od katerih je bil prelaz »Passo Parodi« visok 2.175 m in ves pokrit s snegom, še ob tem letnem času je bilo čez meter snega, dočim je bilo na predelih, kjer je veter nosil sneg v zamete, snega tudi do 4 m višine.

Cortina d'Ampezzo je manjši sam hotel. Ti ljudje živijo samo letoviško mesto, celo mesto en od turizma. Mesto je bilo obnovljeno in veliko je bilo zgrajenih novih stavb v značilnem alpskem modernem slogu prav za zimske olimpijske igre leta 1956. Omembe vreden je ledeni stadion za hokej, umetno drsanje na ledu, kateri je res izredna mojstrovina, enako tudi olimpijska smučarska skakalnica.

Na pobočjih okoliških hribov pa je speljano veliko številnih daljših in krajših žičnic in sedežnic, tako da je to za smučarje res pravi eldorado.

V Ljubljani smo se še enkrat pozdravili in si še želeli srečati na takem potovanju, katero je bilo za vsakega posameznika res enkratno doživetje.

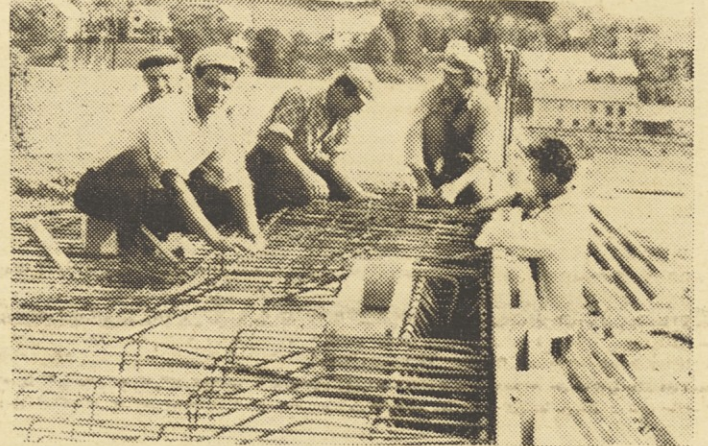
(Konec)

Betonerska skupina: Jože Hudžeg, Azis Muratagić, Šefkija Baltić, Franjo Gerić in Muharem Muhić pri betoniranju plošče na hali »belilnica« v Goričanah.

»Rihtarja« bijejo — to je priljubljena igra naših članov na večernih zabavah. Tokrat je bil žrtev tovariš Martin Zajšek, katerega zadnja plat je bila ta večer kar precej ustrojena.

Ce ni železokravec, morajo tudi tesarji polagati armaturo. Tesarska skupina Mijo Stancin, Franjo Sarčević, Mate Vuković, Joso Vuković in Jure Vuković.

Gradisov humor

RESNICNA

Ivica potuje z družbo v inozemstvo. Skozi okno gleda nove kraje in ko se utruji, pravi:
»Kakšna bi bila, če bi gledala ves dan in vso noč?«
»Razgledana,« odvrne ing. Medved.

Pred odhodom na dopust se je tovarišica Karla poslovila od svojih sodelavcev materialnega oddelka gradbenega vodstva Maribor z željo, da jo ohranijo v lepem spominu, v primeru, da jo požre morski pes.

Ce bi imela avto, ga ne bi bilo treba tolikokrat »likaliti«, sta dejala vajenca Rafko Vukošič in Ivo Potecin.

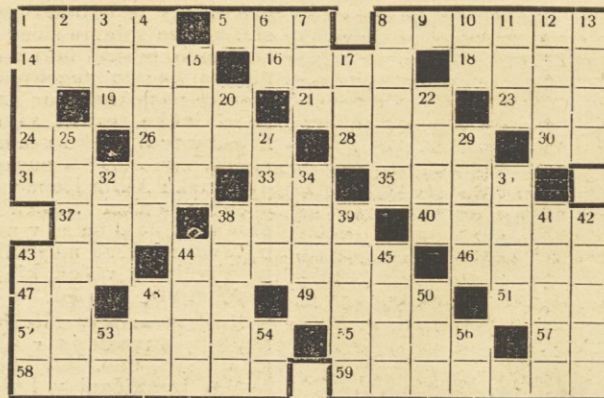

V pripravah za športni dan Gradisa? Ne, lanskoletno tekmovalje med edinicami. Zadnji trenutek — vratar je uspešno posredoval in napad nasprotnika se je izjalovil.

»Janezek, bodi vljuden in odstopi svoj prostor starejšim!«

Križanka

Vodoravno: 1. nadmorska višina mesta, 5. hladno orožje, 8. vrsta glasbila, 14. žensko ime, 16. pasma psa, 18. hrvaška pokrajina, 19. poljedelski pridelček, 21. vreča vode, 22. veznik, 24. igralna karta, 26. geometrijski lik, 28. značaj, 30. števnik, 31. francoska filmska igralka (Martine) fon., 33. soglasnik in samoglasnik, 35. grški bog vojne, 37. turško

prenočišče, 38. slovenski heroj, 40. rudnik soli v Bosni, 43. loščilo, 44. teritorialna celota, 46. popularen, 47. reka v Uralu, 48. oblika pom. glagola, 49. vrsta cigaret, 51. makedonsko kolo, 52. smiselnost razporeditve, 55. podzemni hodniki, 57. veznik, 58. Gradisov počitniški dom, 59. nezakonita dejavnost.

Navpično: 1. vrsta čolna, 2. osebni zaimek, 3. proga, 4. hlapljiva tekočina, 6. pesnitev, 7. nočni ptič, 8. žensko ime, 10. isto kot 27. vodoravno, 11. časovna enota, 12. kravji mladenci, 13. tuje moško ime, 15. poziv, 17. strn, 20. okrajšan veznik, 22. javni nasad, 25. nadomestek sladkorja, 27. gradbeni element, 29. pesniška oblika, 32. vodna žival, 34. povelje, 36. posušena trava, 38. žaloigra, 39. trske, 41. isto kot 31. vodoravno, 42. pozitivna elektroda, 43. madež, 44. vrata, 45. koraini otok, 48. oblika pomožnega glagola, 50. latinski pozdrav, 53. športni klub, 56. vas pri Ljubljani.

Rešitev: 1. kota, 5. meč, 8. fluta, 14. Anica, 16. pudl, 18. Srem, 19. repa, 21. krop, 23. ali, 24. as, 26. telo, 28. nprav, 30. en, 31. Karol, 33. pu, 35. Ares, 37. han, 38. Daki, 40. Kreka, 43. lak, 44. država, 46. znan, 47. ir, 48. sva, 49. Zeta, 51. oro, 52. sistemi, 55. rovi, 57. od, 58. Ankaran, 59. itegala.